

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

ЗВІТ

з виробничої асистентської та науково-дослідної практики

Період проходження 26.04 2021– 4.06.2021

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
денної форми навчання
Залозної Альони Сергіївни

Керівник практики від кафедри
Саяпіна С.А.

Слов'янськ, 2021

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Викладач-методист кафедри

« » 20 р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ
виробничої асистентської та науково-дослідної практики

Період проходження 26.05 2021 – 04.06 2021

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
денної (заочної) форми навчання
Залозної Альони Сергіївни

Керівник практики від кафедри
Саяпіна С.А.

Слов'янськ, 2021

Індивідуальний план роботи здобувача (приклад)

Розділ	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконан
1	2	3	4
I. Навчально-методична робота	1. Знайомство з методичною документацією та основними напрямками навчально-методичної, наукової і виховної діяльності випускової кафедри.	26.04	+
	2. Знайомство зі змістом навчальних планів і робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде проходити виробнича асистентська практика.	26.04	+
	3. Розроблення планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде поводитись освітня діяльність.	27.04 27.04	+
	4. Консультації у провідних викладачів кафедри та керівника практики щодо змістовного наповнення опорних конспектів лекційних і практичних занять.	28.04	+
	5. Затвердження конспектів занять, дидактичних і методичних матеріалів у керівника практики.	05.05	+
	6. Підготовка до занять.	06.06	
	7. Відвідування лекцій провідних викладачів кафедри та їх аналіз.	11.05	
	8. Відвідування семінарсько-практичних занять провідних викладачів кафедри та їх аналіз.		+
	9. Підготовка та проведення лекції на тему: «Я – концепція»	21.05	+
	10. Підготовка та проведення практичного заняття на тему «Я концепція»	21.05	+
	11. Відвідування й аналіз лекцій і практичних занять, що проводять магістри-практиканти.		
II. Позааудиторна виховна робота	1. Ознайомлення з планом виховної роботи куратора академічної групи, за якою закріплений практикант.	27.04	+
	2. Складання плану виховної роботи куратора академічної групи.	04.05	+
	3. Підготовка до виховної роботи в академічній групі, в яких будуть проходити практику магістри	06.05	+
	4. Проведення позааудиторної роботи та виховних заходів зі здобувачами академічних груп.	24.05	+
	5. Обговорення з керівником проведеної виховної роботи, самоаналіз.	25.05	+
	6. Участь у кафедральних та факультетських виховних заходах		
1	2	3	4

<p style="text-align: center;">III. Науково-дослідна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення з планом наукової роботи кафедри. 2. Відвідування засідань кафедри, де обговорюються кандидатські та докторські дисертації, інші наукові проблеми. 3. Ознайомлення з планом роботи, протоколами засідань наукових гуртків (проблемних груп). 4. Обговорення напряму науково-дослідної роботи: вибір теми та опрацювання об'єкта дослідження, визначення мети й завдань роботи, обґрунтування актуальності теми, погодження обраної теми з керівником. 5. Проведення дослідження за обраною науковою темою. 6. Підготовка наукової статті «Гуманная взаємодія суб'єктів педагогічного процесу в НУШ». 7. Участь у наукових семінарах, конференціях, що проходять на кафедрі, в університеті. 	<p>7.05</p> <p>12.05</p> <p>11.05</p>	
<p style="text-align: center;">VI. психодіагностична робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічний аналіз спільної діяльності, групових процесів, соціально-психологічних явищ. 2. Підбір психодіагностичних методів і методик, спрямованих на психолого-педагогічне вивчення групи. 3. Проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи. 4. Обробка та інтерпретація отриманих даних (протоколи психодіагностичних досліджень). 5. Узагальнення результатів дослідження. 6. Визначення шляхів подальшого розвитку групи, методів корекції (в разі необхідності), формулювання рекомендацій щодо оптимізації групових процесів. 		

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет гуманітарної та економічної освіти

Кафедра педагогіки вищої школи

ЩОДЕННИК

виробничої асистентської та науково-дослідної практики

Період проходження 26.05 2021 – 04.06 2021

здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка
вищої школи»
денної (заочної) форми навчання
Залозної Альони Сергіївни

Керівник практики від кафедри
Саяпіна С.А.

Слов'янськ, 2021

Місце проходження практики: ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет", вул. Г. Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька область, Україна, 84116
 Приймальна ректора: +38 (0626) 66-54-54.
 Приймальна комісія: +38 (0626) 66-51-50, (095) 947-17-77 sgpi@slav.dn.ua,
 ректор Світлана Олександрівна Омельченко.

Щоденник

Дата	Зміст роботи (із записом власних вражень, думок, поглядів, побажань)	Примітка
26.04	Ознайомлення з методичною документацією та основними напрямками навчально-методичної, наукової і виховної діяльності випускової кафедри	Документація бездоганно оформлена
26.04	Ознайомлення зі змістом навчальних планів і робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде проходити виробнича асистентська практика.	
26.04	Ознайомлення з планом виховної роботи куратора академічної групи, за якою закріплений практикант. Визначення за розкладом занять, які будуть відвідувати та проводити здобувачі. Складання графіків відвідування та проведення занять, виховних заходів	
27.04	Ознайомлення зі студентською академічною групою, як об'єктом психолого-педагогічного вивчення, з особливостями її функціонування, психологічними аспектами керівництва тощо. Узгодження індивідуальних планів проходження практики з керівниками практики. Розроблення та затвердження індивідуальних планів проходження практики.	
28.04	Розроблення планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде поводитись освітня діяльність	
29.04	Консультації у провідних викладачів кафедри та керівника практики щодо змістовного наповнення опорних конспектів лекційних і практичних занять.	Дуже цікаво та наповнено пройшли консультації
30.04	Розроблення планів занять, дидактичних і методичних матеріалів відповідно до вимог робочих навчальних програм дисциплін, за якими буде поводитись освітня діяльність	
5.05	Затвердження конспектів занять, дидактичних і методичних матеріалів у керівника практики.	

6.05	Підготовка до занять.	
7.05	Підготовка до занять.	
12.05	Проведення пробних занять. Складання плану виховної роботи куратора академічної групи.	
13.05	Проведення пробних занять. Складання плану виховної роботи куратора академічної групи.	
14.05	Підготовка до виховної роботи в академічній групі, в яких будуть проходити практику магістри. Відвідування занять (2 лекції, 2 практичні), консультацій, які проводять викладачі з дисциплін педагогічного циклу, з метою вивчення педагогічного досвіду та системи навчальної роботи	
17.05	Відвідування занять (2 лекції, 2 практичні), консультацій, які проводять викладачі з дисциплін педагогічного циклу, з метою вивчення педагогічного досвіду та системи навчальної роботи	
18.05	Психологічний аналіз спільної діяльності, групових процесів, соціально-психологічних явищ. Підбір психодіагностичних методів і методик, спрямованих на психолого-педагогічне вивчення групи.	
19.05	Ознайомлення з планом наукової роботи випускової кафедри. Ознайомлення з планом роботи, протоколами засідань наукових гуртків (проблемних груп). Обговорення напряму науково-дослідної роботи: вибір теми та опрацювання об'єкта дослідження, визначення мети й завдань роботи, обґрунтування актуальності теми, погодження обраної теми з керівником	
20.05	Обговорення з керівником проведених занять, самоаналіз. Відвідування занять, які проводять інші здобувачі-практиканти. Обговорення лекційних, практичних (семінарських) занять інших здобувачів-практикантів	
21.05	Проведення лекційного, практичного заняття за індивідуальним планом проходження практики	
24.05	Обговорення з керівником проведеної виховної роботи, самоаналіз. Участь у кафедральних та факультетських виховних заходах	
25.05	Обговорення з керівником проведеної виховної	

	роботи, самоаналіз. Участь у кафедральних та факультетських виховних заходах	
26.05	Участь у наукових семінарах, конференціях, що проходять на кафедрі, в університеті.	
27.05	Проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи. Обробка та інтерпретація отриманих даних (протоколи психодіагностичних досліджень).	
28.05	Проведення психолого-педагогічного дослідження студентської академічної групи. Обробка та інтерпретація отриманих даних (протоколи психодіагностичних досліджень).	
31.05	Узагальнення результатів дослідження. Визначення шляхів подальшого розвитку групи, методів корекції (в разі необхідності), формулювання рекомендацій щодо оптимізації групових процесів.	
1.06	Проведення дослідження за обраною науковою темою. Підготовка доповіді на науково-практичну конференцію та/або наукової статті з проблеми, що досліджується	
2.06	Оформлення звітних матеріалів і затвердження їх керівником практики	
3.06	Підготовка до захисту звітних матеріалів про проходження виробничої асистентської та науково-дослідної практики. Звіт про проходження виробничої асистентської та науково-дослідної практики на звітній конференції	
4.06	Підведення підсумків практики	

Розклад занять академічної групи

4 курсу педагогічного факультету денної форми навчання

	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця
1	ТМ Фему	Худ.праця	Педаг родинного вихов.	Худ.праця	Соц-політ студії
2	ТМ Фему	Худ.праця	Педаг родинного вихов.	Основи корекційної педагогіки	Соц-політ студії
3	Правознавство	Практична		Правознавство	Практична

		психологія			психологія
--	--	------------	--	--	------------

Перелік навчальних предметів

№	Дисципліна	Семестр	Кількість годин	
			загальна	на тиждень
1	ТМ Фему	7		6
2	Правознавство	7		4
3	Худ.праця	7		6
4	Практична психологія	7		4
5	Соц-політ студії	7		4
6	Педаг родинного вихов.	7		4
7	Основи кореційної педагогіки	7		2

Кадрове забезпечення викладання дисциплін

№	Назва дисципліни	ПІБ викладача	Освіта	Фах	Стаж
	ТМ Фему	Алеко О.А.	Педфак		9 років
	Правознавство	Іванчук В.В			
	Худ.праця	Одерій Л.Є.			31 рік
	Практична психологія	Панасенко Е.А.			
	Соц-політ студії	Степанов В.В.			
	Педаг родинного вихов.	Кривошея Н.Б.			
	Основи кореційної педагогіки	Омельченко М.В.			

Список академічної групи

Пор №	Прізвище, ім'я по батькові	Доручення	Інтереси, хобі	Успішність	Сімейний стан
1.	Довгаль Дарина		спів	добре	незаміжня
2.	Кожедуб Олеся		танці	добре	незаміжня
3.	Смольник Влада		малювання	добре	незаміжня
4.	Горань Катя		танці	добре	незаміжня
5.	Биток Дар'я		музика	добре	одружена
6.	Дорошинь Валерія		Читання книжок	відмінно	незаміжня
7.	Холецька Марія		спорт	задовільно	незаміжня

8.	Маяцька Аліса		танці	добре	незаміжня
----	---------------	--	-------	-------	-----------

Орієнтовна схема конспекту лекції.

Тема: Я – концепція

Мета вивчення -формуванати навички свідомого використання іміджевих характеристик у різних сферах життєдіяльності; удосконалити вміння та навички ефективної самопрезентації та креативності майбутнього фахівця в галузі освіти.

Обладнання: проектор, презентація

План лекції:

1. Самосвідомість та "Я-концепція" особистості.
2. Структурні елементи "Я-концепції".
3. Самооцінка як інструмент створення образу Я.
4. Пасивний психологічний захист "Я-образу"

Література:

1. Березовська Л. І. Самовиховання та саморегуляція особистості К.: Слово, 2011. – 165 с.
2. Перельгіна Е.Б. Психологія іміджа: учеб. пособие / Е.Б.Перельгіна. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 223 с.
3. Почепцов Г.Г. Іміджологія. – М.: Рефл-бук, Ваклер, 2000. – 768 с.
4. Семиченко В.А. Психологія особистості. – К. Видавець Ешке О.М., 2001. – 427с.

Ключові поняття: самосвідомість, "Я-концепція", самооцінка, самоповага, афект неадекватності, рівень домагань особистості .

Основний зміст

Питання 1. Розгорнутий опис

Як наукове поняття Я – концепція увійшла у ужиток спеціальної літератури порівняно недавно, то, можливо тому літературі, як вітчизняної, і зарубіжної, немає єдиної його трактування; найближче за змістом щодо нього перебуває самосвідомість. Але Я – концепція – поняття менш нейтральне, у тому числі у собі оціночний аспект самосвідомості. Це динамічну систему уявлень людини про собі у яке входить як власне усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних й інших властивостей, і самооцінка, і навіть суб'єктивне сприйняття які впливають цю особистість зовнішніх чинників.

Усвідомлене ставлення людини до своїх потреб і здібностей, мотивів поведінки, переживань і думок називають самосвідомістю особистості.

В основі самосвідомості лежить здатність відокремлювати себе від власної життєдіяльності. Ця здатність виникає в спілкуванні при формуванні свідомості, мислення, розуміння, ставлення до свого буття, вона опосередкована спільною діяльністю, що сприяє формуванню певного уявлення про себе, своєю здатністю до суспільно значущих дій та вчинків.

Уявлення про себе (суб'єктивний образ свого "Я") виникає під впливом оцінного ставлення інших людей при співвіднесенні мотивів, мети і результатів своїх вчинків та дій з соціальними нормами поведінки, які прийняті в конкретному суспільстві.

Результатом процесів самосвідомості є "Я-концепція" особистості.

Питання 2. Розгорнутий опис

«Я-концепція» – перший етап роботи в технології побудови особистого шарму, етап пізнання і прийняття себе, формування власного самонастроювання на позитивне ставлення до світу і до себе: пізнати себе, прийняти, полюбити і навчитися допомагати собі.

Я – концепція виникає в людини під час соціального взаємодії як неминучий і завжди унікальний результат психічного розвитку, як щодо стійке й те водночас підвладне внутрішнім змін і коливань психічне придбання. Воно накладає незгладимий відбиток попри всі життєві прояви людини – з раннього дитинства до глибокої старості. Початкова залежність Я – концепції від зовнішніх впливів явна, але надалі він відіграє самостійну роль життя людини.

"Я-концепція" – це динамічна система уявлень людини про себе, яка включає усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних та інших особливостей; самооцінку та суб'єктивне сприймання зовнішніх факторів, які впливають на особистість.

"Я-концепція" є системою установок, яка включає три структурні елементи:

- 1) когнітивний – образ "Я", який характеризує зміст уявлень про себе;
- 2) емоційно-оцінний, афективний, що відображає ставлення до себе загалом чи до окремих боків своєї особистості, діяльності й проявляється в системі самооцінок;
- 3) поведінковий, який характеризує прояви перших двох елементів у поведінці.

З погляду змісту і характеру уявлень про себе виділяють "Я-минуле", "Я-теперішнє", "Я-майбутнє", а також "Я-динамічне" (як особистість змінюється, якою вона прагне стати), "Я-уявлюване", "Я-маску", "Я-

фантастичне" тощо. Розбіжності між "ідеальним Я" та "реальним Я" є джерелом розвитку особистості. Разом з тим суттєві суперечності між ними можуть призвести до внутрішнього конфлікту й негативних переживань.

Важливою функцією "Я-концепції" є забезпечення внутрішньої погодженості особистості, стійкості її поведінки. Розвиток особистості, її діяльність і поведінка зазнають впливу "Я-концепції".

"Я-концепція" формується під впливом життєвого досвіду людини, насамперед стосунків у сім'ї, проте досить рано вона сама набуває якості активності й починає впливати на інтерпретацію цього досвіду, на мету особистості, систему її очікувань та прогнозів щодо свого майбутнього, на оцінку своїх досягнень і тим самим на її ставлення до самої себе. Центральним компонентом "Я-концепції" є самооцінка особистості.

Питання 3. Розгорнутий опис

***Самооцінка** – це та цінність, значущість, якої надає собі індивід загалом та окремим бокам своєї особистості, діяльності, поведінки.*

Самооцінка виконує регуляційну і захисну функції, впливає на поведінку, діяльність і розвиток особистості, її стосунки з іншими людьми. Відображаючи рівень задоволення чи незадоволення собою, самооцінка створює основу для сприймання власного успіху чи неуспіху в діяльності, досягнення мети певного рівня, тобто *рівня домагань особистості*.

***Рівень домагань особистості** – це прагнення до досягнення мети тієї складності, на яку людина вважає себе здатною. В основі рівня домагань лежить самооцінка (чи своїх можливостей, потенціалу в окремій сфері, чи себе як особистості загалом).*

Самооцінки розвиненого індивіда утворюють складну систему, яка включає в себе як загальну самооцінку (вона відображає рівень самоповаги, прийняття чи неприйняття себе), так і часткові самооцінки, що характеризують ставлення до окремих сторін своєї особистості, вчинків.

Самооцінка може мати різний рівень усвідомлення. Її характеризують за такими параметрами:

- 1) за рівнем виділяють високу, середню та низьку самооцінку;
- 2) за співвіднесенням з реальними успіхами – адекватну та неадекватну (завищену та занижену);
- 3) за особливостями будови – конфліктну та безконфліктну.

Для розвитку особистості ефективною є досить висока загальна самооцінка, що співвідноситься з адекватними частковими самооцінками різного рівня. Стійка і разом з тим досить гнучка самооцінка, яка за необхідності може змінюватися під впливом нової інформації, набутого досвіду, оцінок інших людей, є оптимальною як для особистісного зростання, так і для продуктивної діяльності. Негативно впливає на них надмірно стійка, ригідна самооцінка, а також надто нестійка, така що змінюється за найменших впливів.

Самооцінка формується на основі оцінок оточуючих, оцінки результатів власної діяльності, а також на основі співвіднесення реального та ідеального уявлення про себе.

Збереження сформованої, звичної самооцінки стає для людини потребою, і порушення її породжує такий самооцінний феномен, як афект неадекватності.

Афект неадекватності – це стійкий негативний емоційний стан, який виникає у зв'язку з неуспіхом у діяльності і проявляється в тому, що індивід або не усвідомлює, або не хоче визнати його. Афект неадекватності настає за умов, коли в суб'єкта є потреба зберегти завищену самооцінку та завищений рівень домагань. Він виступає як захисна реакція, яка дає змогу вийти з конфлікту ціною порушення адекватного ставлення до дійсності: індивід зберігає завищений рівень домагань та завищену самооцінку, уникаючи при цьому усвідомлення того, що причиною неуспіху є він сам, і відкидаючи сумніви щодо своїх здібностей.

Самосвідомість особистості чутливо реєструє на основі механізму самооцінки співвідношення власних домагань і реальних досягнень. Важливим компонентом образу "Я" особистості є *самоповага*, яка визначає співвідношення справжніх її досягнень і того, на що людина претендує, розраховує. Американський психолог *У.Джемс* запропонував формулу, за якою в чисельнику представлені реальні досягнення індивіда, у знаменнику – його домагання. Як бачимо, для збереження самоповаги є два шляхи: досягати успіхів в обраних галузях або знижувати рівень домагань.

Питання 4. Розгорнутий опис

Ще один варіант збереження самоповаги – *пасивний психологічний захист "Я-образу"*. Це особлива регулятивна система, яку використовує особистість для усунення психологічного дискомфорту і переживань, що загрожують "Я-образу", та збереження його на рівні, бажаному й можливому за даних обставин. Захисні механізми вступають у дію, коли досягти мети нормальним шляхом неможливо.

Належний збіг ідеального уявлення про себе з реальним визначає душевне благополуччя людини. Але коли з'явилася суттєва розбіжність, то виникає внутрішнє напруження, яке спонукає до змін ідеального або реального уявлення про себе, або до спроб загалом не сприймати інформацію, що призводить до дисбалансу уявлень. В останньому випадку в процес втручається інстанція, здатна до створення захисних механізмів.

Функцію «психологічного захисту» в більшості літературних джерел описано як низку специфічних прийомів, які використовує особистість для того, щоб знизити рівень неприємних переживань.

Психологічний захист має складну структуру:

- СПРЯМОВАНІСТЬ пов'язана з виявленням особливостей «ідеалізованого «Я» суб'єкта.
- МЕТА пов'язана із виявленням специфіки механізму психологічного захисту.
- ЦІННОСТІ визначають, які умовні цінності є головними для функціонування захисту.
- ЗАСОБИ – сукупність технік захисту.
- РЕЗУЛЬТАТИ – те, що отримано як наслідок використання певної техніки психологічного захисту для досягнення визначеної раніше мети.

Усі ці категорії, як доводить Т.С. Яценко, дуже тісно пов'язані між собою та об'єднані в певну ієрархічну систему. Головним компонентом, який виконує функцію їхнього організатора, є «ідеалізоване «Я».

Дослідники по-різному трактують різновиди психологічного захисту. Ф.Б. Басін зазначає, що всі спроби класифікувати різновиди психологічного захисту пов'язані з процесом психологічної переробки високоемоційного переживання. Інших поглядів дотримується Т.С. Яценко, яка вважає, що *психологічний захист порушує загальну захищеність «Я», тому що віддаляє суб'єкта від реальності, спотворюючи причину конфлікту.*

Найчастіше різновидами ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ вважають: заперечення, придушення, раціоналізацію, витіснення, проєкцію, деперсоналізацію, відчуження, ідентифікацію, заміщення, компенсацію, сублімацію, катарсис і регресію.

Заперечення виявляється в тому, що інформація, яка тривожить і може призвести до конфлікту, не сприймається.

Під час заперечення переорієнтовується увага. Її напрям змінюється так, що людина стає особливо неуважною до сфер життя і подій, які можуть завдати їй прикроців, а також травмувати. Таким чином вона превентивно (випереджуючи) відгороджується. Під впливом заперечення людина намагається про щось не думати, відігнати думки про це.

Як відомо, серед потерпілих у масштабних катастрофах завжди є певний відсоток людей, захисна психічна реакція яких виявляється в повному запереченні, здавалося б, цілком очевидних подій. Існує багато приголомшливих описів такої «дивної» поведінки після землетрусів, повеней, вивержень вулканів тощо.

Витіснення – це найуніверсальніший спосіб уникнення внутрішнього конфлікту завдяки активному вилученню із свідомості несприятливого мотиву чи неприємної інформації.

Витіснення спрямоване на те, що раніше було усвідомлене хоча б частково, а заборонене стало вторинним і тому утримується в пам'яті. Воно означає, що надалі цьому спонуканню, хоча воно існує, не дозволено входити в сферу свідомості.

Умовою витіснення є результат порівняння нової інформації з ідеалом «Я». Якщо цей результат несприятливий для людини, деякі моменти відколюються від єдності з іншими, затримуються на шляху руху до реалізації. Витіснення як форму переживання, відсутнього в свідомості, уперше описав З. Фройд. Вилучення мотиву цього переживання зі свідомості зумовлює те, що його забувають. Забувають, щоб уникнути незадоволення, що його спричинив би цей спогад.

Тут доречно пригадати, що несвідоме непідвладне часові. Подія, раніше витіснена і через багато років знову введена у свідомість, не втрачає свого емоційного заряду і діє на свідомість з колишньою силою.

Проекція – несвідоме перенесення (приписування) власних почуттів, бажань і прагнень, у яких людина не хоче собі зізнатися, розуміючи їх соціальну неприйнятність, на інших.

Її можна розуміти як неусвідомлене відкидання власних неприйнятних думок, установок чи бажань і наділення ними інших людей, щоб перекласти відповідальність за те, що відбувається всередині «Я», на навколишній світ. Людина починає звинувачувати інших у тому, що вони роздратовані, тоді як переживає роздратування сама, заявляє, що її не люблять, хоча насправді не любить сама, дорікає іншим у своїх помилках. У разі виявлення небажаних якостей в інших слабшає відчуття провини, і це дає полегшення. Побічні продукти проекції – іронія, сарказм, ворожість.

Низька самооцінка – ключова ланка, яка підвищує імовірність виникнення проєкції, а проєкція відіграє значну роль у створенні різних забобонів: станових, расових тощо. Зручне тло для реалізації проєкції створює алкоголь. На початкових фазах сп'яніння межі особистості ніби розмиваються, під час сприйняття знижується розрізнення властивостей співрозмовника і власних, що ніби тимчасово зрівнює обох і полегшує проєктування своїх якостей на інших.

Ідентифікація – несвідоме перенесення на себе почуттів і якостей, властивих іншій людині і недоступних, але бажаних для себе.

Розвивається ідентифікація в дитячих рольових іграх: дочки-матері, пожежники, космонавти тощо, і є одним з механізмів самопізнання. Вона збільшує здатність людини відчувати насолоду, єдність і гармонію через причетність до когось. Діти ідентифікують себе з тими, кого більше люблять, кого вище цінують, створюючи тим самим основу для самоповаги. З її допомогою дитина засвоює зразки поведінки інших, важливих для неї людей, тобто активно соціалізується. Ідентифікація опосередкує прийняття жіночої або чоловічої ролі, позиції дорослого, тобто бере участь у формуванні «Над-Я». Звідси випливає, наскільки важливо, щоб дитина мала змогу спілкуватися з такими дорослими, з якими вона могла б ідентифікувати себе, переносячи на себе їхні позитивні риси.

Раціоналізація – псевдорозумне пояснення людиною своїх бажань, вчинків, насправді зумовлене причинами, визнання яких загрожувало б втратою самоповаги. Часто це пов'язано зі спробою зменшити цінність недоступного; не одержавши бажаного, ми переконуємо себе, що не дуже й хотіли.

Коли захист не задіяно своєчасно, дисонанс, який виник, людина переживає як тривогу, жаль. Не одержавши бажаного і засмучуючись з цього приводу, людина, втішаючи себе, говорить: «Не дуже-то й хотілося». У таких ситуаціях використовують варіант раціоналізації, названий «Зелений виноград». Він спонукає знецінювати або дискредитувати недоступні блага. Через брак сил і волі для здійснення запланованого, людина, перебільшуючи труднощі, які потрібно здолати, вмовляє себе, що робити цього не потрібно. Інший варіант раціоналізації – «Солодкий лимон». Він спрямований на перебільшення цінності вже наявного блага і значущості досягнутого результату.

Включення – це механізм захисту, близький до раціоналізації, коли також переоцінюється значущість чинника, що травмує. Прикладом є катарсис – зменшення внутрішнього конфлікту під час співпереживання. Бачачи чужі страждання, сильніші, аніж особистісні неприємності, і співчуваючи їм, людина починає і власні біди сприймати по-іншому, легше. Таким чином,

люди, здатні щиро співпереживати іншому, не лише полегшують його страждання, а й сприяють зміцненню свого психічного здоров'я.

Заміщення – це перенесення дії, спрямованої на недоступний об'єкт, на дії з доступним об'єктом. Воно знімає напруження, але не приводить до бажаної мети. У житті часто буває, що людина переносить свої роздратування, гнів, прикросці, спричинені однією людиною, на іншу.

Якщо бажаний шлях реагування закрито, то щось, пов'язане з виконанням нашого бажання, шукає інший вихід. Тоді можна спостерігати специфічні реакції розрядки: «плюнути з досади», «тупати ногою», «вдарити кулаком по столу». Так само ефективним є зміщення агресії на «цапа-відбувайла». Усі замітники сприяють відведенню збудження, нездатного знайти нормальний вихід на виконавську систему іншим шляхом.

Заміщення ефективніше (внутрішнє напруження краще розряджається), якщо за його допомогою вдалося, хоча б частково, досягти початкової мети. Наприклад, якщо неможливо побити кривдника, виникає прагнення образити його. Характерна також інверсія: якщо, попри докладені зусилля, досягти бажаного не вдалося або не одержано очікуваного результату, людина, прагнучи хоч якось розрядити напруження, що накопичилося, починає несамовито лаяти те, до чого вона щойно пристрасно прагнула. Інший поширений спосіб заміщення – коли, вичерпавши аргументи в суперечці, людина шаленіє і кричить.

Заміщення може реалізуватися не лише перенесенням на інший об'єкт або іншу дію (наприклад, лайку), а й перенесенням їх з реального світу у світ втішних фантазій. Людина занурюється у свій внутрішній світ і тоді не може реалізувати себе в зовнішніх подіях. Щоразу, коли дійсність розчаровує нас або загрожує нам, ми намагаємося повернутися в країну фантазій, де можна досягти того, чого, як думає людина, вона не може домогтися в реальному житті. У цій країні, де фантазії заміщують реальність, залишається гіркота страждань і відчуття неповноцінності. У фантазії будь-яка мрія – факт, що відбувся: ніщо не заважає нам бути де завгодно і ким завгодно.

Іноді фантазії можуть бути небезпечними. Наприклад, дитина, що народилася після смерті рідного брата або сестри, у психіці матері іноді стає «заміною» померлого, і життя її може стати дуже важким, якщо мати не оплакала первістка, не попрощалася з ним.

Ізоляція – відокремлення у свідомості людини чинників, які її травмують. Неприємним емоціям блокується доступ до свідомості. З цим механізмом пов'язані описані в літературі випадки розщеплення особистості, тобто наявності в людини двох "Я", двійника. Двійник утілює те, що не властиве першому "Я", те, до чого він ставився зі страхом чи відразою.

Катарсис – психологічний захист, пов'язаний з такою зміною цінностей, яка зумовлює ослаблення впливу травмуючого чинника. Для цього як посередника іноді залучають якусь зовнішню глобальну систему цінностей, порівняно з якою ситуація, що травмує людину, втрачає своє значення. Структура цінностей людини дуже стійка й інерційна.

Для катарсису ключовим моментом є посилення емоцій. Психічна травма може згоріти в могутніх, драматичних, хворобливих і «шокових» переживаннях. Стреси зумовлюють духовне оновлення, глибоку трансформацію внутрішнього світу. Очисна роль страждань у тому, що в них згорає провина, а разом з нею – залежність і агресивність. Людина знаходить свободу в сприйнятті світу і відкривається для духовного росту. Наприклад, емоційне ставлення до витвору мистецтва, до героя драми або трагедії мимоволі актуалізує аналогічні життєві ситуації з особистого досвіду глядача, підсилюючи співпереживання. Співчуваючи персонажам картини, п'єси, людина одночасно переживає власну важливу, болісну і хвилюючу подію. У цьому співпереживанні вона іноді відчуває таке горе, страх і навіть жах, що у вирі всіх цих емоцій відбувається катарсис, людина долає, розв'язує душевний конфлікт, і її власний психічний стан нормалізується.

Узагальнюючи, можна сказати, що дія механізмів психологічного захисту спрямована на збереження внутрішньої рівноваги шляхом витіснення зі свідомості всього того, що серйозно загрожує системі цінностей людини. Однак вилучення зі свідомості такої інформації заважає самовдосконаленню особистості.

Схема конспекту лекції.

Тема: Психологічна готовність дошкільника до навчання в школі

Мета вивчення розкрити сутність феномену „психологічна готовність дошкільника до навчання в школі”; схарактеризувати основні складники структури психологічної готовності дошкільників до навчання в школі (мотиваційна, особистісна готовність до школи (формування „внутрішньої позиції школяра”), інтелектуальна готовність до шкільного навчання, емоційно-вольова готовність, фізична готовність, готовність у сфері спілкування, моральна готовність до шкільного навчання).

Обладнання: презентація

План лекції:

1. Феномен психологічної готовності дітей до школи у світлі реформування системи освіти в Україні.
2. Особливості розвитку та завдання виховання й навчання дітей 6-річного віку.
3. Психологічна готовність дошкільника до навчання в школі як психологічний феномен.
4. Компоненти психологічної готовності дошкільника до навчання в школі.
5. Формування інтелектуальної готовності дошкільників до навчання в школі.
6. Технологія психологічного супроводу дошкільників до вступу до школи.
7. Психологічна готовність батьків до навчання дитини в школі.
8. Методика проведення просвітницької роботи з проблеми готовності дітей до навчання в школі

Література:

Антонова Г. П. Диагностика психологической готовности детей к обучению в школе : учеб. пособие / Антонова Г. П., Антонова И. П., Антонова Н. А. – Донецк, 1999. – 140 с.

Безруких М. М. Готов ли ребенок к школе? / М. М. Безруких. – М. : Вентана-Граф, 2001.

Безруких М. М. Ребенок идет в школу : учеб. пособие для студентов высш. и сред. пед. учеб. заведений / Безруких М. М., Ефимова С. П. – М. : Издат. центр „Академия”, 2000. – 248 с.

Венгер Л. А. Готов ли ваш ребенок к школе? / Венгер Л. А., Марцинковская Т. Д., Венгер А. Л. – М. : Знание, 1994.

Гуткина Н. И. Психологическая готовность к школе / Н. И. Гуткина. – СПб. : Питер, 2007. – 208 с.

Ильина Н. М. Подготовка к школе: развивающие тесты и упражнения / Н. М. Ильина. – СПб. : Питер, 2007. – 205 с.

Кабанова М. Н. Готовимся к школе / М. Н. Кабанова. – СПб. : Издат. дом „Нева”; М. : Олма-Пресс, 2001.

Ковалева О. Готовим ребенка к школе / Ковалева О., Сеницина О. – М. : Лист – Нью, 2000.

Нижегородцева Н. В. Психолого-педагогическая готовность к школе : пособие для практик. психологов, педагогов и родителей / Нижегородцева Н. В., Шадриков В. Д. – М. : Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2001. – 256 с.

Овчарова Р. В. Практическая психология в начальной школе / Р. В. Овчарова. – М. : ТЦ Сфера, 2001. – 240 с.

Овчарова Р. В. Технологии практического психолога образования : учеб. пособие для студентов вузов и практик. работников / Р. В. Овчарова. – М. : ТЦ „Сфера”, 2000. – 448 с.

Проскура О. В. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками : навч. посіб. для студ. пед. фак. / О. В. Проскура. – К. : Освіта, 1998. – 199 с.

Самоукина Н. В. Практический психолог в школе: лекции, консультирование, тренинги / Н. В. Самоукина. – М. : Изд-во Ин-та Психотерапии 2005. – 244 с.

Соколова Ю. Тесты на готовность ребенка 6 – 7 лет к школе / Ю. Соколова. – М. : Издат. Эскиммо, 2002. – 64 с.

Стадненко Н. М. Методика діагностики готовності до початку у школі дітей шестирічного віку / Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Обухівська А. Г. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 20 с.

Чуб Н. В. Комплексні тести готовності дитини до школи / Н. В. Чуб. – Х. : Вид. гр. „Основа”, 2007. – 144 с.

Я хочу, я могу, я буду добре вчитись / упоряд. Т. Гончаренко. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2003. – 128 с.

Основний зміст

Питання 1. Розгорнутий опис

Протягом останніх 20 років у нашій країні існувало навчання в початковій школі двох типів: починаючи з 6 років за програмою 1 – 4 класів та починаючи з 7 років за програмою 1 – 3 класів.

Прибічники більш раннього навчання спираються на досвід зарубіжних країн, де до школи починають ходити з 5 – 6 років. Але при цьому наче б то забувають, що діти цього віку вчать там у рамках підготовчої ланки, де

педагоги займаються з дітьми такими видами діяльності, які є адекватними цій віковій категорії: ліплять, малюють, читають книжки, створюють умови для сюжетно-рольової гри. При цьому заняття проходять у такій атмосфері, яка допускає безпосередню поведінку дитини, що відповідає психологічним особливостям цього віку.

По суті, раніше була налагоджена система плавного переходу із дитячого садка до школи. Адаже підготовчі класи, які раніше функціонували на базі дитячих садків, де діти з 6-го по 7-й рік життя навчались основ рахунка, письма, ліпили, малювали – і все це в режимі садочка, а не школи, повністю відповідала психологічним особливостям дитини

Чому ж виникла необхідність запровадження початку навчання в школі з шести років? У кінці 60-х років у початковій школі навчались 3 роки, у середній – 5 і в старшій – 2 роки. З часом постало питання про надмірну завантаженість учнів у всіх ланках школи.

Програми середніх класів почали спрощувати, а оскільки програму початкової ланки неможливо було полегшити (результати навчання в молодших класах і так не відповідали вимогам, які ставились у середній ланці), то було вирішено продовжити термін навчання в початковій школі до чотирьох років, але за рахунок більш раннього початку навчання в школі.

З приходом шестирічок до школи виникло багато проблем, пов'язаних із навчанням 6-річок (чотирирічна програма 1 – 4 класи). Діти ж семирічного віку, які навчались за програмою 1 – 3 класів, нормально засвоювали навчальний матеріал за умови, що вони були готові до навчання в школі

Починаючи із 2000 – 2001 рр., початкова школа остаточно переходить на чотирирічну програму навчання й до школи приходять діти зазвичай шестирічного віку.

Отже, особливо гостро постає проблема готовності дитини до систематичного навчання в школі.

Батьки часто вважають основним завданням при підготовці дитини до школи – навчити її читати, рахувати, писати (безперечно, ці навички є важливими, але далеко не необхідними). При цьому нехтуються її психічні, фізіологічні можливості, наноситься непоправна шкода здоров'ю

Питання 2. Розгорнутий опис

Границі молодшого шкільного віку, які збігаються із періодом навчання в молодшій початковій школі, встановлюються з 6 – 7 до 9 – 10 років.

У цей період відбувається подальший фізичний і психофізіологічний розвиток дитини, який забезпечує можливість систематичного навчання.

На шостому році життя в організмі дитини відбуваються кардинальні зміни, зокрема, і в будові тіла, і всіх його систем.

Центральна нервова система також зазнає змін: збільшується вага мозку, який у 6 років досягає 1850 г, що становить 90% ваги мозку дорослої людини; розвиваються його функції.

Перш за все вдосконалюється робота головного мозку та нервової системи. За даними психофізіологів, до 7 років кора великих півкуль є значною мірою зрілою.

Однак найбільш важливі, специфічні людські відділи головного мозку, які відповідають за програмування, регуляцію та контроль складних форм психічної діяльності, у дітей цього віку ще не завершили свого формування (розвиток лобних відділів мозку закінчується лише до 12 років), унаслідок чого регульовальна та гальмівна функція кори на підкіркові структури є недостатньою.

Недосконалість регульовальної функції кори проявляється у властивих дітям цієї вікової категорії особливостях поведінки, організації діяльності та емоційної сфери: молодші школярі легко відволікаються, не здатні до тривалого зосередження, збудливі, емоційні.

Початок шкільного навчання збігається з періодом **другої фізіологічної кризи, яка припадає на вік 7 років**: в організмі дитини відбувається різкий ендокринний зсув, який супроводжується бурхливим розвитком тіла, збільшенням внутрішніх органів, вегетативною перебудовою).

Це означає, що кардинальна зміна в системі соціальних відносин та діяльності дитини збігається з періодом перебудови всіх систем та функцій організму, що потребує величезної напруги мобілізації його резервів.

Однак, незважаючи на певні складнощі, які супроводжують фізіологічну перебудову (підвищена втомлюваність, нервово-психічна чутливість дитини), фізіологічна криза не стільки ускладнює, скільки, навпаки, сприяє успішній адаптації дитини до нових умов. Це пояснюється тим, що фізіологічні зміни, які відбуваються, відповідають підвищеним вимогам нової ситуації

Найбільш суттєві зміни, що охоплюють психічні сфери дітей старшого дошкільного віку (пізнавальну, вольову, емоційну), свідчать про те, що *цей вік є переломним, багатим на такі новоутворення, що забезпечують перехід дитини до систематичного шкільного навчання.*

На 6-му році життя дитини формується „**внутрішня позиція**”, усвідомлюється образ свого „Я”, що дає можливість діяти довільно, тобто відповідно до поставленої мети обмежувати бажання, усвідомлювати завдання, що стоять перед нею, правильно їх вирішувати.

Зростає сила і роль гальмівних процесів. Так, у 6-річної дитини утворення нових нервових зв'язків відбувається за активнішої участі другої сигнальної системи. Завдяки цьому розширюється сфера впливу на розвиток дитини словесних подразників або сигналів. Через слово в дитини формується розуміння інструкції, поради, наказу дорослого. Діти завдяки мові розуміють,

що потрібно зробити, як та в якій послідовності. У слові дається оцінка виконаного руху, діяльності та здійснюється контроль.

З'являється установка на досягнення бажаного результату в різних видах діяльності. Бажаний результат – це той, що відповідає рівню домагань дитини.

Зазначена установка ґрунтується на одному з найважливіших мотивів дошкільного дитинства – супідрядності.

У цей період якісно змінюється здатність до довільної регуляції поведінки.

Утрата „дитячої безпосередності” (Л. Виготський) характеризує новий рівень розвитку мотиваційно-потребнісної сфери, що дозволяє дитині діяти не безпосередньо, а керуватися свідомими цілями, соціально виробленими нормами, правилами та способами поведінки.

Зазначені зміни в організмі дитини, формування довільної поведінки поступово формують нове ставлення дитини до себе, до своїх можливостей.

Оволодіння вмінням керувати собою, регулювати власні наміри, дії та вчинки сприяють розвитку самосвідомості в дітей.

Однією з характеристик самосвідомості є самооцінка, яка формується під впливом дорослих.

У процесі комунікативної діяльності старших дошкільників формується одна зі специфічних людських властивостей – **здатність до рефлексії**.

Ця здатність полягає в тому, що дитина починає оцінювати себе з погляду інших людей, вона навчається ніби з боку аналізувати свої дії, приймати рішення тощо.

Емоційний розвиток дитини зазнає певних змін. В емоціях менше проявляються імпульсивність, миттєвість.

Починають закладатися *почуття* (відповідальності, справедливості, приязні), формується радість від ініціативної дії, отримують новий поштовх розвитку соціальні емоції.

Виникає *узагальнення власних переживань*.

Уміння спілкуватися з дорослими та однолітками дозволить дитині в подальшому перейти до співробітництва в навчанні.

Протягом молодшого шкільного віку починає складатися новий тип взаємин з іншими людьми. Безперечний авторитет дорослого поступово втрачається, більшого значення для дитини набувають однолітки, набирає вагомості роль дитячої спільноти.

Вікова криза 7 років є основою для виникнення нового типу взаємин дитини з дорослим. Тому вона закономірна й необхідна. Новоутворення кризи і є не що інше, як аспекти психологічної готовності дитини до школи.

Критеріальні характеристики психічного розвитку дітей дошкільного віку

Вік: 3 – 7 років.

Суперечності:

Дорослий – зразок, виникає потреба бути таким, як він, робити те, що робить він. Потреба бути фізично незалежним, самостійним. Для задоволення цих потреб у дитини ще обмежені можливості.

Соціальна ситуація розвитку:

Дитина виходить за межі своєї родини і встановлює зв'язок з більш широким світом дорослих людей. Дорослий для дитини – носій суспільних функцій у системі взаємин з іншими людьми. Виникають дитячі об'єднання, у яких дитина навчається соціальних форм поведінки.

Провідний тип діяльності:

Ігрова діяльність

- ❖ індивідуально-режисерська;
- ❖ сюжетно-рольова;
- ❖ ігри з правилами;
- ❖ ігри-драматизації;
- ❖ колективна режисерська гра.

Провідною є гра, що виникає як самодіяльність. Генетичне завдання найповніше розв'язує сюжетно-рольова гра.

Новоутворення:

- ❖ внутрішні етичні інстанції;
- ❖ супідрядність мотивів (в ієрархії мотивів на перший план постають мотиви морального змісту);
- ❖ довільна поведінка, розвивається функція саморегулювання, здатності до вольових зусиль;
- ❖ усвідомлення свого внутрішнього „Я”, своєї автономності, „самості”.

Криза 7 років:

- ❖ Утрата дитячої безпосередності, наївності узагальнення та диференціювання переживань.
- ❖ Феномен „гіркої цукерки”.

Питання 3. Розгорнутий опис

- Психологічна готовність до навчання в школі розглядається як комплексна характеристика дитини, яка розкриває рівні розвитку психологічних якостей, що є найважливішими передумовами для нормального включення до нового соціального середовища й для формування навчальної діяльності.
- У психологічному словнику поняття „готовність до шкільного навчання” розглядається як сукупність морфофізіологічних особливостей дитини старшого дошкільного віку, яка забезпечує успішний перехід до систематичного, організованого шкільного навчання. Готовність до шкільного навчання – це бажання й усвідомлення необхідності вчитися, що виникає в результаті соціального дозрівання дитини, появи в неї внутрішніх протиріч, які визначають мотивацію до навчальної діяльності.
- Найповніше поняття „готовність до школи” визначив Л. Венгер. Він уважав, що готовність до школи – це певний набір знань і вмінь, у якому повинні існувати всі інші елементи, хоча рівень їх розвитку може бути різний.

Складовими компонентами психологічної готовності дитини до школи є: мотиваційна (особистісна); інтелектуальна; емоційно-вольова.

Мотиваційна готовність – наявність у дитини бажання вчитися. Виникнення усвідомленого ставлення дитини до школи визначається способом подання інформації про неї.

Особистісна готовність до школи виявляється в ставленні дитини до школи, учителів і навчальної діяльності, включає також формування в дітей таких якостей, які допомогли б їм спілкуватися з учителями й однокласниками.

Інтелектуальна готовність передбачає наявність у дитини кругозору, запасу конкретних знань. Дитина повинна володіти планомірним та розчленованим сприйняттям, елементами теоретичного ставлення до навчального матеріалу, узагальненими формами мислення й основними логічними операціями, смисловим запам'ятовуванням.

Основними показниками емоційно-вольової готовності є певний ступінь сформованості довільних психічних процесів (цілеспрямованого сприймання, запам'ятовування, уваги), уміння долати сильні труднощі, навички самостійності, організованості, швидкий темп роботи, що вимагає зібраності, зосередженості (на протигагу імпульсивності, схильності відволікатись), опанування основними правилами поведінки в навчальних та інших ситуаціях, уміння правильно реагувати на оцінку виконаного завдання, оцінювати свою роботу.

Питання 4. Розгорнутий опис

Структура компонентів готовності дитини до навчання в школі включає такі блоки:

Морфологічна зрілість

- Стан здоров'я дитини (медична група здоров'я).
- Рівень сформованості крупної моторики.
- Рівень сформованості дрібної моторики.
- Біологічний вік.

Інтелектуальна зрілість

- Рівень розвитку різних психічних функцій:
- Мислення (наочно-дійове, наочно-образне, словесно-логічне).
- Сприйняття (зорове, слухове).
- Пам'ять (зорова, слухова, довільна).
- Мовлення (звуковий аналіз, словниковий запас, володіння зв'язним мовленням).
- Уява.
- Увага (стійкість, розподіл, переключення, обсяг).

Емоційно-вольова зрілість

- Рівень розвитку довільності.
- Навчальна мотивація.
- Рівень тривожності.

Соціальна зрілість

- Соціальна компетентність.
- Комунікативні навички.

Показники психофізіологічної готовності дітей 6 – 7 років до навчання в школі

1. Фізична готовність

1. Розвинута тонка моторика пальців рук та долоні. Великий палець руки повинен мати прямий.
2. Добре розвинуті м'язи спини, відсутність патології в розвитку хребта.
3. Уміння координувати рухи і зір.
4. Повноцінний зір.
5. Добре розвинуте слухове сприйняття.
6. Зрівноважені сили нервових процесів збудження та гальмування.
7. Уміння застосовувати вольові зусилля в різних ситуаціях..

2. Інтелектуальна готовність

1. Наявність наочно-образного мислення (в початковій стадії розвитку).
2. Володіння системою уявлень про живу й неживу природу та соціальні явища відповідно до віку.
3. Наявність творчої уяви як новоутворення дошкільного дитинства.
4. Розвиток монологічного й діалогічного мовлення. Уміння довільно вступати в діалог, складати оповідання.
5. Наявність словникового запасу, що відповідає цьому віку. Добре розвинута звукова культура мовлення.
6. Виявлення допитливості й пізнавальної активності. Уміння та бажання ставити питання і шукати відповіді.
7. Уміння прийняти навчальне завдання й виконувати його відповідно до вимог дорослого. Бажання навчатися.

3. Мотиваційна готовність

1. Адекватність бажання ходити до школи. Наявність позитивних мотивів.

4. Соціальна готовність

1. Відсутність шкільної фобії.
2. Розуміння соціальної ролі вчителя, що відрізняється від функцій вихователя й мами.
3. Розуміння своєї соціальної ролі учня, для якого провідною діяльністю є не гра, а навчання.

5. Рівень розвитку спілкування

1. Довільність у спілкуванні з дорослими: уміння прийняти навчальне завдання й указівки дошкільного вчителя.
2. Відсутність безпосередності та імпульсивності в спілкуванні.
3. Розуміння іронічного і жартівливого тону та адекватна реакція на нього.
4. Уміння будувати взаємини з однолітками, приймати двійну позицію в процесі спільної діяльності.
5. Чітке дотримання правил гри.
6. Уміння самостійно організувати спільну діяльність.

6. Особистісний розвиток

1. Адекватність самооцінки й уміння об'єктивно оцінювати вчинки інших.
2. Володіння нормами поведінки.
3. Глибина і стійкість у вияві почуттів. Довільність в управлінні емоціями й почуттями.

4.1. Мотиваційна, особистісна готовність дошкільника до школи (формування „внутрішньої позиції школяра”)

Мотиваційна готовність – наявність у дитини бажання вчитися. Виникнення усвідомленого ставлення дитини до школи визначається способом подання інформації про неї. Важливо, щоб відомості про школу, які повідомляються

дітям, були не тільки зрозумілі, але й знаходили емоційний відгук у них. Емоційний досвід забезпечується включенням дітей до діяльності, яка активізує і мислення, і почуття.

У мотиваційному плані були виділені дві групи мотивів учіння:

- 1. Широкі соціальні мотиви учіння або мотиви, пов'язані з потребами дитини в спілкуванні з іншими людьми, у їхній оцінці і схваленні, з бажанням учня зайняти певне місце в системі доступних йому суспільних стосунків.

2. Мотиви, пов'язані безпосередньо з навчальною діяльністю, або пізнавальні інтереси дітей, потреба в інтелектуальній активності і в оволодінні новими вміннями, навичками й знаннями

Особистісна готовність до шкільного навчання передбачає прийняття дитиною нового соціального стану – становище школяра. Тобто з вступом дитини до школи в неї з'являються нові права й обов'язки, більше вимог з боку дорослих, прояв самостійності й відповідальності.

Особистісна готовність до школи передбачає наявність у дитини „**внутрішньої позиції школяра**”, яка проявляється в ставленні дитини до школи загалом, до однокласників, до навчальної діяльності, до вчителів, до самої себе.

Визначити особистісну готовність дитини Ви можете самостійно, поставивши їй дуже просте запитання: „Ти хочеш піти до школи?” Якщо дитина відповіла позитивно, то слід уточнити: „Чому ти хочеш піти до школи?” Якщо відповідь дитини передбачає розвиток пізнавальних інтересів, прагнення до отримання нових знань, то хвилюватися немає про що – внутрішня позиція школяра вже сформувалася.

А ось якщо у відповіді дитини буде проглядатися інтерес до школи тільки із зовнішнього боку (купівля нового портфеля з усім його вмістом, нової гарної форми, знайомство з новими друзями і т.п.), то це говорить поки про те, що прийняти внутрішню позицію школяра дитина ще не готова.

Наявність внутрішньої позиції школяра говорить про те, що дитина рішуче відмовляється від дошкільно-ігрового способу існування й виявляє яскраво позитивне ставлення до шкільно-навчальної діяльності.

Дитина просто прагне до вступу до школи – це для неї великий почесний обов'язок. Така позитивна спрямованість дитини на школу – найважливіша передумова благополучного входження її в шкільну дійсність, тобто прийняття нею відповідних шкільних вимог і повноцінного включення в освітній процес.

Крім ставлення до освітнього процесу загалом, для майбутнього школяра дуже важливо встановити позитивні взаємини з учителем і однокласниками. У спілкуванні з дорослими дитина повинна задовольняти свої пізнавальні

інтереси. Визначити ставлення дитини до педагога, до батьків, а так само до самої себе допоможе проєктивний тест „Драбина взаємин”.

Особистісна готовність до школи включає так само й адекватне ставлення до самої себе, до своєї діяльності, до своїх здібностей, до своєї поведінки і т.п. тобто в дитини до кінця дошкільного віку повинен сформуватися певний рівень самосвідомості. Визначити рівень самосвідомості та рівень самооцінки дитини можна за допомогою методики „Дерево”.

4.2. Інтелектуальна готовність дошкільника до шкільного навчання

Інтелектуальну готовність дитини до школи доцільно простежувати в таких трьох напрямках:

а) загальна обізнаність із зовнішнім світом, елементи світогляду (елементи-показники – уявлення про живу й неживу природу, деякі соціальні явища, систематичність цих уявлень);

б) рівень розвитку пізнавальної діяльності дитини (увага, сприйняття, пам'ять, мислення, уява, мовлення), наявність передумов для формування навчальної діяльності (уміння сприймати завдання, указівку дорослого й самому керуватися нею, виконувати правила);

в) володіння деякими елементарними навчальними навичками – здійснення звукового аналізу слова, читання (по буквах, складах), лічба й обчислення, підготовленість руки до письма

Узагальнюючи, можна говорити, що розвиток інтелектуальної готовності старшого дошкільника до навчання в школі включає:

- 1) диференційоване сприйняття;
- 2) аналітичне мислення (здатність виділяти основні ознаки і зв'язки між явищами, здатність відтворити зразок);
- 3) раціональний підхід до дійсності (ослаблення ролі фантазії);
- 4) логічне запам'ятовування;
- 5) інтерес до знань, до процесу їх отримання за рахунок додаткових зусиль;
- 6) оволодіння на слух розмовною мовою і здібність до розуміння та застосування символів;
- 7) розвиток дрібної моторики руки й зорово-рухових координацій.

4.3. Емоційно-вольова готовність дошкільника до шкільного навчання

Основними показниками емоційно-вольової готовності є

- ❖ певний ступінь сформованості довільних психічних процесів (цілеспрямованого сприймання, запам'ятовування, уваги),

- ❖ уміння долати посильні труднощі, навички самостійності, організованості,
- ❖ швидкий темп роботи, що вимагає зібраності, зосередженості (на протипагу імпульсивності, схильності відволікатись),
- ❖ опанування основними правилами поведінки в навчальних та інших ситуаціях,
- ❖ уміння правильно реагувати на оцінку виконаного завдання, оцінювати свою роботу.

Немало подій навчальної діяльності породжують не лише позитивні, а й негативні переживання (помилки, невдачі, низькі оцінки). У таких випадках діти відчують невдоволення, розчарування.

В одних вони швидко минають, інші довго ходять засмученими; одні плачуть, інші вперто відмовляються від подальшої роботи.

Можливі надто сильні негативні емоції або байдужість до результатів своєї праці, навчання.

Педагоги покликані допомогти дитині не піддаватися своїм почуттям, оволодіти ними, керувати своїми емоціями, стримувати занадто бурхливі зовнішні їх прояви

Характерною ознакою цього періоду є здатність діяти за моральними мотивами, а також відмовитися за необхідності від того, що особливо приваблює.

Для вольової регуляції поведінки дошкільників притаманна єдність мотиваційної й операційної сторін, що виявляється в ставленні до труднощів і типових способів їх подолання.

Тому першочергове значення у формуванні волі має виховання мотивів досягнення мети, попри різноманітні перешкоди.

Завдяки цьому вона набуває здатності самостійно, за незначної допомоги дорослих долати труднощі, які обов'язково виникають у школі.

4.4. Фізична готовність дошкільника до шкільного навчання

Фізична готовність як один з найголовніших складників загальної готовності до шкільного навчання визначається станом здоров'я майбутнього першокласника, рівнем його рухових умінь, розвитком фізичних якостей, сформованістю самообслуговувальних та культурно-гігієнічних навичок, правильної постави, самостійністю і творчістю в руховій сфері.

- Своєчасне й поглиблене вивчення фізичної підготовленості дозволить виявити не тільки досягнутий дитиною рівень розвитку моторики, ступінь їх відповідності віковим нормам, але й її потенційні рухові можливості, визначити причини відставання або випередження в

засвоєнні програми й намітити педагогічні шляхи, що будуть сприяти оптимізації рухової активності.

- Рухова активність також є важливим показником фізичної підготовленості дітей. Вона є не тільки фізіологічно обґрунтованим засобом розвитку загальної витривалості, а й сприяє підвищенню розумової та фізичної працездатності, поліпшенню емоційного стану, повноцінному фізичному і психічному розвитку дітей, зміцненню їхнього здоров'я.

4.5. Готовність дошкільника у сфері спілкування як компонент психологічної готовності до навчання в школі

За визначенням Е. Кравцової і Є. Проскури, готовність дитини до школи у сфері спілкування – **соціально-психологічна готовність – це вміння дитини будувати свої взаємини з дорослими й однолітками.**

Готовність дітей до школи у сфері спілкування включає:

- 1) розвиток потреби у спілкуванні з іншими дітьми й дорослими;
- 2) вміння підкорятися традиціям і правилам групи, не ущемляючи своїх інтересів;

розвиток здібності справлятися з роллю школяра в ситуації шкільного навчання

Розвиток соціально-психологічної готовності до школи необхідний тому, що:

- Уміння налагоджувати контакти з іншими сприяє полегшенню процесу адаптації до шкільного життя, до нових соціальних умов.
- Уміння будувати свої взаємини з однолітками й дорослими є важливим компонентом вольової готовності до школи. Важливо, щоб у дитини були сформовані такі якості: доброзичливість, повага до товаришів, товариськість і готовність проявити співчуття.

4.6. Моральна готовність дошкільника до шкільного навчання

Д. Ельконін пов'язував виникнення етичних інстанцій зі зміною взаємин між дорослими й дітьми. Він писав, що в дітей дошкільного віку, на відміну від дітей раннього дитинства, складаються стосунки нового типу, що і створює особливу, характерну для цього періоду соціальну ситуацію розвитку.

- Дорослі продовжують залишатися постійним притягальним центром, навколо якого будується життя дитини. Це породжує в дітей потребу брати участь у житті дорослих, діяти за зразком. При цьому вони хочуть не тільки відтворювати окремі дії дорослого, але й наслідувати всім складним формам його діяльності, його вчинкам, його взаєминам з іншими людьми, – словом усьому способу життя дорослих людей.

- В умовах повсякденної поведінки і спілкування її з дорослими, а також у практиці рольової гри в дитини-дошкільника формується суспільне знання багатьох соціальних норм, але це значення ще до кінця не усвідомлюється дитиною та безпосередньо з її позитивними й негативними емоційними переживаннями.
- О. Леонт'єв на підставі численних досліджень, проведених ним та його співробітниками, висунув положення, що дошкільний вік є періодом, у якому вперше виникає система супідрядних мотивів, що створюють єдність особистості, і що саме тому слід уважати „періодом первісного, фактичного складу особистості”.
- Система супідрядних мотивів починає управляти поведінкою дитини і визначати весь її розвиток. Це положення доповнене даними наступних психологічних досліджень. У дітей дошкільного віку виникає, по-перше, не просто супідрядність мотивів, а відносно стійка позаситуативна супідрядність. На чолі ієрархічної системи, що виникає, стають опосередковані за своєю структурою мотиви.

Питання 5. Розгорнутий опис

5.1. Тренування образного мислення дошкільників

Мислення – це активний пошук зв'язків і відношень між різними подіями, явищами, предметами.

Наочно-дієве мислення – це виділення зв'язків і відношень шляхом реальної дії з предметами. Цей вид мислення є первинним і, порівняно з іншими видами мислення, значно переважає в дітей 4 – 5 років.

- У 6 – 7 років дитина все більше починає діяти із знаками. Такі дії вимагають відволікання від реальних предметів. Як замітники цих предметів використовуються слова і числа.
- Мислення, яке оперує знаками, називається логічним мисленням.
- Основний наголос у тренуванні мислення дитини 5 – 7 років слід робити на розвиток образного мислення, оскільки, як показують експериментальні дані, успішність навчання залежить саме від його ефективності. Високий рівень розвитку логічного мислення сам по собі ще не гарантує такого успіху.

Тренування образного мислення на цьому віковому етапі слід спрямовувати на розвиток таких здібностей:

1. Здійснювати оперування образом подумки

Оперування образами складає основу образного мислення. Що означає „оперувати образом”? Це означає – здійснювати з ним різноманітні мисленнєві перетворення (дії), наприклад, такі як: поворот, перегрупування початкових елементів, розчленовування і з'єднування їх у цілість та ін.

Одночасно важливо, щоб образ не розпливався, не бліднів, не зникав і не спотворювався.

2. Орієнтуватися в просторі з допомогою простої план-схеми, а також самотійно її створювати. Здатність орієнтуватися в просторі у своєму розвитку проходить через два основних етапи: перший – це безпосереднє орієнтування в просторі, яке здійснюється на рівні сприйняття; другий – опосередковане, що спирається на просторові уявлення.

3. „Читати” і створювати прості схематичні зображення різноманітних об’єктів. Дії образного мислення часто характеризують як дії для побудови й застосування схематизованих образів, які відображають зв’язки й відношення реальних об’єктів. Тренування образного мислення дітей 5 – 6 років обов’язково повинно містити вправи на розвиток таких дій, наприклад, у цьому віці дитина вже може навчитися орієнтуватися в схематичному зображенні простого за формою предмета, пози людини, невеликого літературного твору, а також спроможна набути елементарних навичок самотійного створення таких зображень.

4. Планувати свої дії подумки. Сенситивним (найбільш інтенсивним) періодом для розвитку здатності діяти подумки вважають молодший шкільний вік, коли формуються навички навчальної діяльності. Проте основи розвитку цієї здатності важливо закладати ще задовго до початку навчання в школі

5.2. Тренування логічного мислення дошкільників

Дослідження психологів свідчать про те, що лише на 14-му році життя дитина досягає стадії формально-логічних операцій, після чого її мислення стає все більш схожим на мислення дорослої людини. Проте основи розвитку логічного мислення закладаються ще в дошкільному дитинстві.

Уже в 5 – 7 років дитина здатна оволодіти на елементарному рівні такими способами логічного мислення, як порівняння, узагальнення, класифікація, систематизація та змістове співвідношення. Тому в цьому віці дітей уже можна навчати цих способів.

Як навчити дитину порівнювати?

У психологічній літературі **порівнянням** називають **особливий спосіб мислення, спрямований на виявлення ознак подібності й відмінності між предметами та явищами**. До 5 – 6 років дитина вже вміє порівнювати різні предмети між собою, але робить це зазвичай на основі лише кількох ознак (наприклад, форми, кольору та деяких інших). При цьому виокремлення цих ознак має, швидше, випадковий характер, а всебічний аналіз об’єкта ще не проводиться.

Навчаючись способу порівняння, дитина повинна оволодіти такими вміннями:

1. Виділяти ознаки об'єкта на основі зіставлення його з іншим об'єктом. Для цього спершу слід добирати для порівняння такі предмети, властивості яких було б легко помітити й зрозуміти. Потім важливо поступово показувати дитині „приховані” властивості цих предметів і вчити її називати їх.

2. Визначати спільні й відмінні ознаки порівнюваних об'єктів. Для цього спершу слід навчити дитину вміння проводити порівняльний аналіз виділених властивостей і знаходити в них відмінності. І лише після цього можна переходити до спільних властивостей. При цьому важливо навчити дитину бачити спільні властивості і двох предметів, і кількох.

3. Відрізняти важливі й неважливі ознаки об'єкта. Починати таке навчання слід з демонстрування різниці між суттєвою ознакою й несуттєвою. Для цього можна використовувати завдання з наочним матеріалом, у яких суттєва ознака попередньо задана чи знаходиться ніби на поверхні.

5.3. Навчання дошкільників способів „узагальнення” і „класифікації”

Класифікація – це вміння подумки поділяти предмети на класи за їх найбільш суттєвими ознаками. Для проведення класифікації необхідно вміти аналізувати матеріал, зіставляти (співвідносити) один з одним окремі його елементи, знаходити в них спільні ознаки, здійснювати на основі цього узагальнення, розподіляти предмети на групи на основі виділених у них і відображених у слові – назві групи – спільних ознак.

Узагальнення – це здатність подумки об'єднувати предмети і явища за їх спільними й суттєвими ознаками. Оволодіти способами узагальнення та класифікації в повному обсязі дошкільнята поки що неспроможні. Їм ще важко буде засвоїти необхідні для цього елементи формальної логіки.

Проте деяких умінь, необхідних для оволодіння цими способами логічного мислення, навчити їх можна, таким чином:

1. Відносити конкретний об'єкт до заданого дорослим класу і, навпаки, конкретизувати задане дорослим загальне поняття через окремі (дія віднесення)
2. Групувати об'єкти на основі самостійно знайдених спільних ознак і позначати утворену групу словом (дії узагальнення і позначення)
3. Розподіляти об'єкти за класами (дія класифікації).

5.4. Навчання дошкільників способу „систематизація”

Систематизувати – означає приводити до системи, розміщувати об'єкти за певним порядком, установлювати певну послідовність.

Серіація – це впорядковування об'єктів за ступенем інтенсивності одної чи кількох ознак.

Кожний елемент, включений у серіаційний ряд, перебуває в певних відношеннях із сусідніми елементами: вираженість у ньому ознаки, яка варіюється, одночасно більша, ніж в одному з них, і менша, ніж у другому

5.5. Навчання дошкільників способу „змістове співвідношення”

Коли дитина навчиться співвідносити, порівнювати предмети за їх зовнішніми ознаками, наприклад, за формою, кольором, величиною, можна переходити до навчання більш складної інтелектуальної дії – співвідношення предметів за змістом.

Співвіднести предмети за змістом – означає знайти якісь зв'язки між ними. Краще, якщо ці зв'язки базуються на суттєвих ознаках, властивостях предметів і явищ.

Проте важливо вміти спиратися і на другорядні, менш важливі властивості й ознаки. Щоб знаходити ці зв'язки, потрібно порівнювати предмети між собою, звертаючи увагу на їхні функції, призначення, інші внутрішні властивості чи ознаки.

Послідовність навчання повинна бути такою:

1. Змістове співвідношення двох наочно представлених предметів („картинка – картинка”). Спершу малюк повинен навчитися співвідносити за змістом предмети, які він безпосередньо сприймає.
2. Співвідношення наочно представленого предмета з предметом, позначеним словом („картинка – слово”).
3. Змістове співвідношення предметів та явищ, представлених у вигляді слів („слово – слово”). Слово може позначати якийсь предмет, його окрему властивість, явище природи та багато іншого. Спершу слід пропонувати завдання, у яких дитині за двома заданими словами потрібно знайти змістовий зв'язок між конкретними предметами. Пізніше для зіставлення можна пропонувати все більш абстрактні поняття, які позначають властивості предметів, природні явища тощо.

5.6. Профілактика шкільної неуспішності молодших школярів

При недостатньому запасі знань дуже важливо стимулювати інтерес дитини до довкілля, фіксувати її увагу на тому, що вона бачить під час прогулянок, екскурсій. Необхідно привчати дитину розповідати про свої враження. Корисно ставити додаткові запитання, намагаючись отримати більш детальну й розгорнуту розповідь. Батькам слід порадити частіше читати книги, водити в кіно, обговорювати побачене й почуте.

При несформованості позитивного ставлення до школи (мотиваційна готовність) вчителю необхідно приділяти дитині на уроках якомога більше уваги. Спілкування з нею повинно бути не в „шкільних”, а „дошкільних” формах. Воно повинно бути безпосереднім, емоційно налаштованим. Від такої дитини не можна суворо вимагати дотримання правил шкільного життя,

не можна сварити та карати за їх порушення. Необхідно дочекатися, поки дитина сама, спостерігаючи за однолітками, прийде до правильного усвідомлення свого нового становища.

Для підвищення рівня розвитку мислення й мови велике значення має участь дитини в колективних іграх у позаурочний час. Необхідно частіше доручати дитині виконання ролей, що вимагають прийняття рішень, активного мовного спілкування з іншими дітьми (наприклад, роль лікаря, капітана, продавця).

Питання 6. Розгорнутий опис

Комплекс методик становить докладне практичне керівництво до дії практичного психолога дошкільного начального закладу.

Комплекс методик відповідає таким вимогам:

1. Відповідність віковим психолого-фізіологічним особливостям 5 – 6-річної дитини (доступність, обсяг, наочність тощо);
2. Дослідженню підлягають основні психологічні новоутворення кризи семи років, необхідні для прийняття дитиною нового статусу – статусу молодшого школяра та успішного засвоєння навчальної програми. Проходження дитиною через кризу семи років – неодмінна умова вступу в молодший шкільний вік та формування навчальної діяльності – провідної в цьому віковому періоді;
3. Валідність психодіагностичних методик;
4. Інформативність результатів дослідження, що передбачає діагностику вихователів, батьків та самої дитини;
5. Зручність та доступність обробки методик, можливість використання методик практичними психологами різного кваліфікаційного рівня;
6. Зручність у використанні (стимульний матеріал, бланки для відповідей тощо);
7. Можливість застосування комплексу методик за наявності великої кількості дітей;
8. Методики спрямовані на виявлення та попередження можливих труднощів у навчанні протягом першого року;
9. До переліку включено методики, спрямовані на виявлення біологічної зрілості дитини як важливого чинника готовності до систематичного навчання в школі.

Загальна структура та опис комплексу методик щодо визначення готовності дитини до школи

Визначення психологічної готовності до школи слід проводити індивідуально.

Під час обстеження дітей важливо дотримуватися послідовності апробації методик, оскільки так можна отримати додаткові дані про працездатність дитини, а також урахувати необхідність адаптації дітей до обстеження й установити період оптимальної працездатності для апробації „інтелектуальних” методик.

Послідовність проведення методик може бути така:

- 1. Тест Куглера (3 хв.).
- 2. Загальна обізнаність (2 – 3 хв.).
- 3. „Розфарбуй дерево” (3 хв.).
- 4. Послідовність подій (10 хв.).
- 5. Малюнок людини (8 – 10 хв.).
- 6. Четвертий зайвий (10 – 15 хв.).
- 7. Навчальна мотивація (автор М. Гінзбург), (8 – 10 хв.).
- 8. Біологічна зрілість.

Загальні вимоги до організації та проведення психодіагностичного обстеження 6-річної дитини

1. При обстеженні дітям має виповнитися не менше 5 років 6 місяців;
2. Перевагу необхідно надавати індивідуальним формам діагностики;
3. При групових формах роботи важливо, щоб за партою сиділа одна дитина;
4. Доцільним є попередня поінформованість батьків про поняття „психологічної готовності до школи”, основну мету, зміст проведення психологічного дослідження з виявлення рівня психологічної готовності дітей до школи, а також форму обговорення результатів;
5. Обстеження може відбуватися в присутності батьків (виняток становлять тільки деякі методики, наприклад, „будиночок”, „визначення домінування пізнавального чи ігрового мотивів”.
6. Після закінчення виконання всіх завдань, у разі необхідності, батькам надаються рекомендації щодо оптимального використання літнього періоду (до початку навчання в школі) з метою психологічної підготовки дитини до школи;
7. Якщо обстеження під час прийому до школи проводиться з метою відбору найбільш розвинутих дітей у класи або школу з ускладненою програмою навчання, процедура має проводитись у присутності невеличкої комісії з учителів (а якщо є можливість, логопеда), які розташовані осторонь від столу, де сидять психолог, дитина та її батьки. Після закінчення обстеження батьків повідомляють, що

конкурсна комісія винесе своє рішення за результатами обстеження після того, як співбесіду пройдуть усі діти шкільного віку;

8. Під час співбесіди з дитиною необхідно встановити дружелюбний, безпосередній контакт. Завдання повинні мати характер спільної гри;

9. Під час проведення тестування найкраще, коли дитина сидить не прямо перед психологом, а дещо збоку (принцип уникнення позиції очі в очі);

Категорично забороняються будь-які коментарі або оцінювання з боку експериментаторів, звертання до батьків або колег, присутніх на обстеженні. Більше того, екзаменатор не повинен дозволяти батькам давати будь-які характеристики дитині. Слід також попередити батьків, щоб вони і вдома не робили жодних критичних зауважень дитині щодо її відповідей;

Результати психодіагностичного дослідження мають обов'язково доноситися до осіб, які використовуватимуть результати дослідження у вигляді: 1) психологічної просвіти серед батьків, вихователів „психологічна готовність дитини до школи як необхідна умова для успішного навчання дитини”; 2) „методичних рекомендацій для вихователів ДНЗ при підготовці дітей до школи”; 3) в узагальненому вигляді як статистичні дані про кількість неготових дітей до школи на наради, семінари для працівників психологічної служби; 4) матеріалів в узагальненому вигляді статистичних даних про кількість неготових дітей до шкільного навчання для засобів масової інформації з метою винесення на загальну актуальності проблематики;

Надаючи рекомендації певній цільовій групі, психолог, дотримуючись принципу „не зашкодь”, має бути впевненим, що ця інформація не буде використана проти дитини;

У разі наявності в дошкільному навчальному закладі дітей з особливими потребами психолог може звернутися за консультацією до районної (за наявності) чи обласної психолого-медико-педагогічної комісії з метою: визначення навчального закладу, який відповідав би потребам дитини, можливе надання індивідуальної форми навчання, відстрочення прийому дитини до школи на один рік;

Практичний психолог має дотримуватися етичного кодексу психолога та мати на увазі, що обстеження дитини психолого-медико-педагогічною комісією можливе лише за згодою батьків та в їхній присутності;

Якщо дитина тривожна, боїться відповідати, з боку експериментатора необхідна емоційна підтримка, аж до того, що можна обійняти, приголубити дитину, виразити впевненість, що вона добре виконає всі справи і завдання;

Під час виконання завдань треба підтримувати дитину, говорити, що вона все робить правильно і добре (незалежно від реального результату). Без такого зворотного зв'язку тривожна дитина може просто мовчати. Слід зауважити, що подібна практика рекомендується у спілкуванні з усіма дітьми, оскільки для них дуже важливі позитивні зауваження на їхні відповіді.

Питання 7. Розгорнутий опис

Що порадити батькам під час підготовки дитини до школи?

- Не лякайте її невдачами та майбутніми проблемами в школі.
- Частіше розповідайте дитині про щасливі миті своїх шкільних років. Це сприятиме зняттю тривожності, яка пов'язана зі школою.
- Допоможіть дитині одержати інформацію про школу. Це дасть їй змогу не розгубитися (від невідомого можна очікувати щось неприємне).
- Пересвідчіться, що вона знає власне прізвище, ім'я, по батькові, номер телефону, адресу, імена батьків.
- Привчайте складати свої речі.
- Вчіть ефективно реагувати на невдачі та програші.
- Вчіть дитину етикету власним прикладом.
- Привчайте до самостійності та самообслуговування.
- Намагайтеся „звичні речі” перетворити на „ігрові завдання”.
- Намагайтеся відповідати на всі запитання маляти.

Питання 8. Розгорнутий опис

У таких умовах популяризації психологічних знань серед учасників навчально-виховного процесу надзвичайно важливим напрямом роботи практичного психолога є просвітницька діяльність. При проведенні просвітницької роботи завдання психолога полягає не лише в актуалізації проблеми, а й визначенні реальних кроків, спрямованих на її вирішення. Така форма роботи потребує певної підготовки, яка включає врахування двох моментів: що говорити і як говорити.

При підготовці лекційного матеріалу перед психологом постає питання: „З чого почати?” По-перше, слід для себе прояснити низку моментів:

1. Для кого я готую виступ? (Портрет аудиторії).
2. Чому я? (Очікування від доповідача).
3. Коли заплановано виступ? (Дата, час).
4. Де буде проходити робота? (Умови роботи).
5. Яка тема виступу? (Інтереси).

Текстове повідомлення за структурою складається із:

- початку;
- основної частини (кульмінаційного моменту);

- кінцівки (коли говоримо про публічний виступ, завершення має бути оптимістичним та яскравим).

При роботі над структурою виступу необхідно уявити аудиторію, передбачити питання, які хвилюють слухачів та, враховуючи особливості сприйняття (40-хвилинний виступ краще розбити на чотири 10-хвилинних), поетапно розкривати їх.

У практичного психолога в арсеналі завжди є інформація для дітей, батьків, учителів, адміністрації. І його завдання – донести її (інформацію) до аудиторії, спонукати присутніх до активних дій, а це значною мірою залежить від майстерності того, хто виступає

Поль Клодель зауважив: „Потрібно говорити голосно, щоб тебе почули. Потрібно говорити тихо, щоб тебе послухали”. Особливості мовлення, постановка голосу того, хто виступає, значною мірою впливає на ефективність сприйняття інформації. Часто хороший лекційний матеріал утрачає цінність через те, що доповідач говорить нечітко, невпевнено, занадто голосно або тихо, занадто швидко або повільно, негативно сприймається і монотонність.

Н. Самоукіна визначає низку типових помилок, які може допускати психолог під час свого виступу:

- Часте використання складної психологічної термінології.
- Демонстрація манер ученого-психолога.
- Демонстрація психологічної зарозумілості.
- Повчальна позиція.
- Надання інформації (менторська позиція).
- Неefективна організація лекційного матеріалу.

Питання для самостійної роботи:

Підготуватися до проведення методик:

- 1. Тест Куглера (3 хв.).
- 2. Загальна обізнаність (2 – 3 хв.).
- 3. „Розфарбуй дерево” (3 хв.).
- 4. Послідовність подій (10 хв.).
- 5. Малюнок людини (8 – 10 хв.).
- 6. Четвертий зайвий (10 – 15 хв.).
- 7. Навчальна мотивація (автор М. Гінзбург), (8 – 10 хв.).
- 8. Біологічна зрілість.

Орієнтовна схема конспекту практичного заняття.

Тема заняття Я концепція

Мета вивчення: закріплення навичок свідомого використання іміджевих характеристик у різних сферах життєдіяльності; удосконалення вміння та навичок ефективною самопрезентації та креативності майбутнього фахівця в галузі освіти;

Обсяг навчального часу: 2 години

План заняття:

1. Проблематика самосвідомості в дослідженнях вітчизняних й іноземних науковців.
2. Структурні елементи «Я-концепції». Обґрунтування когнітивної оцінкової і поведінкової складово «Я-Концепції».
3. Розкриття механізмів психологічного захисту.
4. Обговорення тестів на виявлення самооцінки особистості: Я-реальне, Я-ідеальне.
5. Проведення тестування за пропонованими методиками (за вибором студентів).

Література:

1. Березовська Л. І. Самовиховання та саморегуляція особистості / Л.І. Березовська - К.: Слово, 2011. – 165 с.
2. Калюжный А.А. Педагогическая имиджелогия: Учебное пособие для студентов вузов / А.А.Калюжный. – Алматы: Научно-издат. центр «Гылым», 2004. – 200 с
3. Перельгина Е.Б. Психология имиджа: учеб. пособие / Е.Б.Перельгина. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 223 с.
4. Почепцов Г.Г. Имиджелогия / Г.Г.Почепцов. – М.: Рефл-бук, Ваклер, 2000. – 768 с.
5. Семиченко В.А. Психология личности / В.А.Семиченко. – К. Видавець Ешке О.М., 2001. – 427с.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Самосвідомість та "Я-концепція" особистості.
2. Обґрунтувати когнітивну, оцінкову і поведінкову складову «Я-Концепції».

Питання та завдання для самоконтролю та самостійної роботи: Структурні елементи «Я-концепції».

Орієнтовна схема конспекту практичного заняття.

Тема заняття: **Розвиток та корекція емоційної сфери дошкільників**

Обсяг навчального часу: 4 години

Обладнання: презентація

План заняття:

1. Зміни емоційно-вольової сфери дошкільника.
2. Психологія розвитку емоційної сфери дошкільника.
3. Емоційний комфорт дошкільника як показник його психічного здоров'я.
4. Діагностичний інструментарій для вивчення емоційної сфери дошкільника.
5. Методи та прийоми розвитку й корекції емоційної сфери дітей дошкільного віку.

Література:

1. Адаменко Л. В. Взаємодія дошкільників та дорослих: комплексна корекційно-розвивальна робота / Л. В. Адаменко. – К. : Ред. загальнопед. газ., 2013. – 128 с.
2. Анікеєва О. Корекція емоційних порушень у дошкільників, пов'язаних із порушенням дитячо-батьківських стосунків / О. Анікеєва // Психолог. – 2008. – № 22 – 24. – С. 34 – 45.
3. Вишньова А. Психоемоційне розвантаження в дитячому закладі / А. Вишньова // Психолог. – 2009. – № 9. – С. 9 – 11.
4. Выготский Л. С. Вопросы детской психологии / Л. С. Выготский. – СПб. : Союз, 1997. – 224 с.
5. Загадковий світ емоцій. Розвиток емоційної сфери дошкільників / упоряд. І. В. Молодушкіна. – Х. : Вид. група „Основа”, 2010. – 207 с.
6. Истратова О. А. Большая книга детского психолога / О. Н. Истратова, Г. А. Широкова, Т. В. Эскакусто. – Ростов н/Д. : Феникс, 2011. – 568 с.
7. Ігрова психокорекція труднощів спілкування : прогр. для дошкільнят та молодших школярів // Психолог. – 2008. – № 40. – С. 13 – 20.
8. Кулакова В. Д. Охрана психологического здоровья дошкольников / В. Д. Кулакова // Управление дошкольным образовательным учреждением. – 2009. – № 5. – С. 75 – 82.
9. Лабза О. В. Психолого-педагогическое сопровождение дошкольника / О. В. Лабза // Ребёнок в дет. саду. – 2006. – № 6. – С. 12 – 15; 2007. – № 1. – С. 14 – 17; № 2. – С. 8 – 10.

10. Нижник Г. Профілактика психічного здоров'я та емоційних розладів у дітей старшого дошкільного віку : корекційно-розвивальна прогр. / Г. Нижник // Психолог. – 2007. – № 31 – 32. – С. 5 – 30.
11. Романова О. Корекція негативних проявів у поведінковій та емоційно-особистісній сфері дітей старшого дошкільного віку / О. Романова // Практичний психолог: дит. садок. – 2013. – № 8. – С. 43 – 50.

Основні завдання для засвоєння навчального матеріалу та поточного контролю:

1. Підготувати приклади порушень емоційної сфери дошкільників.

Схема аналізу проведеної лекції

У відповідності з розкладом __21.05__ ____.2021р. проведено лекцію з предмету професійний імідж педагога

Тема Технології іміджування.

П.І.Б. здобувача Залозна Альона Сергіївна

Спеціальність освітні, педагогічні науки Курс 5

Кількість осіб 11 Присутні __9__

1. Науковий характер лекції. -лекція має науковий характер, теоретичні положення, поняття, категорії влучні та зрозумілі.
2. Зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями практики педагогічної роботи.– теоретичний матеріал має тісний зв'язок з досягненнями практики.
3. Методичний рівень викладання на високому рівні, наявний план лекції, присутній зв'язок з попереднім матеріалом, використання структурно-логічних схем, логічність і послідовність викладення матеріалу, аргументованість висновків .
4. Практична спрямованість: присутня орієнтація на зміст і завдання практичних (семінарських) занять з даної теми. Висока точність, визначення завдань і термінів їх виконання
5. Завдання для самостійної роботи студентів: наявні, мають високу влучність, доцільність, творчий характер, повідомлено терміни і форми перевірки знань.
6. Стель викладання: висока точність визначень, формулювань, емоційність, демократичність, володіння аудиторією, дисципліна .
7. Мовленнєві характеристики на високому рівні: чіткість, легкість голосу, вдале інтонування, голосність, тональність
8. Рівень технічного забезпечення (ІКТ) високий рівень: проектор, ноутбук
9. Оцінка ефективності проведеної лекції. – Лекція проведена на високому рівні.

П.І.Б. рецензента

Дата 21.05.2021 Підпис

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету _____
« ____ » _____ 20__ р.

П Л А Н
організаційно-виховної роботи куратора
академічної групи 4 курсу педагогічного факультету
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
на 7 семестр 2020\2021 навчального року

1. Паспорт групи

2. У групі всього 8 студентів, у тому числі відмінники-1
навчається на 75 – 100 балів- 7
навчаються лише на 60 – 74 бали -1
мають борги за попередній семестр -

Нові студенти в групі -

3. Пільгові категорії студентів-2

4. Актив групи (староста, заст. старости, голови секторів)

Довгаль Дарина- староста

Смольник Влада- зам.старости

5. За попередній семестр: а) відвідування навчальних занять майже без пропусків

б) успішність на гарному рівні(4)

в) якість знань на «4»

г) рейтинг групи (місце)-3

6. Список студентів, що мешкають у гуртожитку, на приватних квартирах

Прізвище, ім'я, по батькові студента	Гуртожиток, кімната	Приватна квартира (адреса)
Довгаль Дарина	405	
Кожедуб Олеся	402	
Смольник Влада	416	
Биток Дар'я	квартира	Вул. Вчительська 10
Горань Катя	410	

2. Графік проведення кураторських годин
(день, час, аудиторія)

3. Заходи

№	Захід (форма і назва)	Дата	Відповідальний виконавець
---	-----------------------	------	---------------------------

1. Навчальна робота (заходи, спрямовані на розпізнавання активності здобувачів, формування культури навчальної праці, допомоги невстигаючим студентам)			
	Робота зі списком рекомендованої літератури	05.04	
	Використання базового підручника з максимальною корисністю.	12.03	
2. Організаційна робота (робота з активом групи, збори студентів, організація до будь-якого виду суспільно корисної діяльності)			
	Основи колективної діяльності.	15.05	
3. Національно-патріотичне виховання, що передбачає: формування національної свідомості і відповідальності за долю України; виховання любові до рідної землі, її історії, відновлення і збереження історичної пам'яті; культивування кращих рис української ментальності (працелюбності, індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою тощо); виховання бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, традицій			
	Екскурсія до музею Вишиванки.	10.04	
4. Інтелектуально-духовне виховання, що передбачає: розвиток пізнавального інтересу, творчої активності, мислення; виховання потреби самостійно здобувати знання та готовності до застосування знань, умінь у практичній діяльності; реалізація особистісного життєвого вибору та побудова професійної кар'єри на основі здібностей, знань, умінь і навичок; виховання здатності формувати та відстоювати власну позицію; формування особистісного світогляду як проекції узагальненого світосприймання			
	Уміння приймати рішення.	26.03	
	Що таке саморозвиток та самовдосконалення?	12.02	
5. Громадянсько-правове виховання передбачає: прищеплення поваги до прав і свобод людини та громадянина; виховання поваги до Конституції, законів України, державних символів України; виховання громадянського обов'язку перед Україною, суспільством; формування політичної та правової культури особистості; залучення студентської молоді до участі у добродійних акціях і розвитку волонтерського руху			
	Волонтерська допомога питомнику для собак.	25.03	
6. Моральне виховання передбачає: формування почуття власної гідності, честі, свободи, рівності, працелюбності, самодисципліни; формування моральної культури особистості, засвоєння моральних норм, принципів, категорій, ідеалів суспільства на рівні власних переконань; становлення етики міжетнічних відносин та культури міжнаціональних стосунків			
7. Екологічне виховання передбачає: формування основ глобального екологічного мислення та екологічної культури; оволодіння знаннями та практичними вміннями раціонального природокористування; виховання почуття відповідальності за природу як національне багатство; виховання готовності до активної екологічної та природоохоронної діяльності			
	Акція « Посади дерево-збережи	15.04	

	планету»		
<p>8. Естетичне виховання передбачає: розвиток естетичних потреб і почуттів, художніх здібностей і творчої діяльності; формування у молоді естетичних поглядів, смаків, які ґрунтуються на українських народних традиціях та кращих надбаннях світової культури; вироблення умінь примножувати культурно-мистецькі надбання народу, відчувати та відтворювати прекрасне у повсякденному житті</p>			
	Виставка картин «Весна прийшла»	5.03	
<p>9. Фізичне виховання та утвердження здорового способу життя передбачає: виховання відповідального ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя; формування знань і навичок фізичної культури в житті людини; забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів; фізичне, духовне та психічне загартування; формування потреби у безпечній поведінці, протидія та запобігання негативним звичкам, профілактика захворювань; створення умов для активного відпочинку студентів</p>			
	День фізкультури		
<p>10. Трудове виховання: формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки; формування почуття господаря та господарської відповідальності; розвиток умінь самостійно та ефективно працювати</p>			
<p>11. Економічне виховання: ознайомлення молоді із законами ринкової економіки, шляхами підвищення її ефективності, вдосконалення виробничих відносин, системою і методами управління виробництвом; формування здатності до економічного мислення, вміння оволодівати новими методами і прийомами праці; виховання почуття і рис ефективного господаря; розвиток здорових матеріальних потреб, умінь розпоряджатися грошима.</p> <p>У сфері особистого життя економічна діяльність передбачає: планування та організацію особистого бюджету, доходів та витрат сім'ї; економічно обґрунтоване оцінювання товарів, які купуються для особистих потреб, їх раціональне використання; раціональне ставлення до свого здоров'я, режиму і способу життя</p>			
<p>12. Робота з органами студентського самоврядування</p>			
	затвердження правил внутрішнього розпорядку		
	Обговорення діяльності студентських містечок та гуртожитків		

Графік відвідування здобувачів, що мешкають у гуртожитку, на приватних квартирах

№	Кого відвідати	Дата	Позначка про виконання
	Кожедуб Олеся	12.05	+
	Смольник Влада	22.05	+

Куратор академічної групи _____

План-конспект кураторської години
проведеного в групі 4 ДОПП, факультет педагогічний
здобувачем другого (магістерського) рівня вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма «Педагогіка вищої школи»
денної форми навчання
Залозною Альоною Сергіївною

«Прагнемо миру!»

Мета виховної години - довести студентам необхідність збереження миру в усьому світі, показати масштаб небезпеки війни й можливості в її запобіганні; підвести студентів до усвідомлення зовнішньої політики української держави в зміцненні миру на планеті; розкрити взаємозв'язок участі у відстоюванні миру й готовності до захисту рідної землі;

Завдання виховної години (виховні, пізнавальні, розвивальні): розвивати вміння аналізувати події, факти, історичні явища; формувати в студентів відчуття приналежності до України – мирної нації, усвідомлення вартості людського життя; виховувати почуття патріотизму, ціннісного ставлення до всіх держав, особистої відповідальності за мир у всьому світі

Обладнання- паперові фігурки голубів, ручки, книга «Хрестоматія миру», ватмани, олівці, вирізані з паперу зірочки, відео та аудіофайли, мультимедійна презентація.

План виховної години

- I. Організаційний момент
 - II. Оголошення теми, мети уроку.
 - III. Емоційне налаштування. Енергізатор «Я – зірка».
 - IV. Основний зміст роботи.
- Рефлексія. «Незакінчені речення».

Основний зміст

Хід уроку Епіграф: У кожного, ким би він не був, чим би він не займався, є один борг, який потребує самовідданого й вірного служіння: захищати мир.

Микола Тихонов I. Організаційний момент Добрий день, усім присутнім! Сьогоднішній день вперше зібрав нас у колі дружної коледжанської родини. Святково й урочисто розпочався сьогодні для вас новий навчальний рік. Нехай він буде плідним, радісним, цікавим і мирним для всіх нас. Перше вересня – це плани, сподівання, мрії, задуми на весь навчальний рік. Тож наша перша зустріч – незвичайна, це урок державності, громадянськості, людяності, патріотизму і, я впевнена, що у світлі тих буремних подій, які відбуваються в нашій державі, ви не залишитеся байдужими до того, про що ми говоритимемо.

II. Оголошення теми, мети уроку. Наша зустріч присвячена тому, щоб учитися приймати один одного такими, які ми є, вчитися розуміти один одного й жити мирно. Мир на планеті – надзвичайно актуальна тема в усі часи. І це не дивно. Адже будь-яка людина, що загляне всередину себе, у свою душу, у свій розум, підтвердить, що зберегти мир іноді нелегко навіть у собі, що вже казати про стосунки між людьми (навіть близькими), а тим більше між країнами. Однак повинна ж бути в цього поняття якась основа, опорна точка, зміцнивши яку, цілком реально досягти стану миру всередині себе, а отже, принести його у своє оточення.

Спробуємо це з'ясувати. Сьогодні ми доведемо необхідність збереження миру в усьому світі, покажемо масштаб небезпеки війни й можливості в її запобіганні; визначимо позицію України в цьому питанні, пригадаємо історію воєн і миру, проаналізуємо події й факти, спробуємо з'ясувати, хто має нести відповідальність за мир у всьому світі. III. Емоційне налаштування. Енергізатор «Я – зірка». (Звучить тихо легка музика). Сядьте зручніше й заплющьте очі. Зробіть два глибоких вдихи й видихи. Уявіть, що над вами висить золота зірка. Це – ваша зірка. Вона піклується, щоб ви були щасливими. Відчуйте її тепло. Уявіть, що ви теж випускаєте промінці ясного світла й це світло йде до всіх дітей у класі. Тепер надішліть своє світло людям, яких немає в цій кімнаті: батькам, знайомим, друзям. Попрощайтесь з зіркою та розплющьте очі. IV. Основний зміст роботи. Епіграфом нашого уроку будуть слова Миколи Тихонова: «У кожного, ким би він не був, чим би він не займався, є один борг, який потребує самовідданого й вірного служіння: захищати мир». Як ви розумієте вислів М.Тихонова? Чому захист миру є боргом? І перед ким? (Відповіді студентів) Світ знає величезну кількість війн, кожна з них повинна була б служити нагадуванням для всіх про те, що найжорстокіша ціна за них – це життя людей і мирне небо над головою. Здавалося б, уроки долі треба запам'ятовувати, але, як свідчить історія, люди повторюють свої помилки знову і знову. За підрахунками істориків упродовж останніх 6 тисяч років мирними, тобто без воєн, були лише 292 роки. Поясніть чому? (Відповіді учнів) Вправа «Учимося креативно мислити» Що б не сталося, які проблеми б не виникли, усе можна вирішити мирним шляхом. Слід пам'ятати, що завжди є вихід. Іноді він може бути зовсім несподіваним. Слід виробляти вміння шукати нестандартні рішення. Потренуємо свою креативність, спробувавши дібрати закінчення до висловів відомих людей. Як ви вже здогадалися, вони мають бути зовсім не банальними. Наприкінці нашої зустрічі ми заслухаємо ваші відповіді й порівняємо з авторськими. Можливо, хтось змінить думку, а хтось щось додасть до написаного. (На партах перед студентіями лежать картки з початком речення, вони його продовжують. По закінченні роботи відкладають картки на край столу до кінця заходу.) Якщо бажаєш, щоб світ змінився, стань... (Махатма Ганді) Не йдіть війною проти закону, прийміть закони проти... (Єврейське прислів'я). Визнання проблеми – половина успіху в її... (Зигмунд Фрейд) Війна в однаковій мірі обкладає даниною чоловіків і жінок, але з одних вона стягає кров, а з інших ... (В.Теккерей) Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто... (Анрі Барбюс) Нас, покоління ХХІ століття, хвилює майбутнє планети. Ми прагнемо миру та мріємо, щоб не було вбивств, щоб не гриміли постріли, не лилася кров. Аби розібратися в проблемах миру та війни, звернімося до словника. За словником мир – це: • Відсутність незгоди, ворожнечі, сварок; згода; • Відсутність збройної боротьби між двома або кількома народами, державами; • Угода сторін, що воюють між собою, про припинення воєнних дій; мирний договір. • Спокій, тиша. • Є ще одне цікаве пояснення

походження слова «мир». Для цього звернемося до старослов'янської абетки, у якій кожна буква-слово містить смислове ядро. Подивімося, з яких букв-слів складено слово «мир», щоб краще зрозуміти його значення. • Отже, М – мислите – дуже важлива буква-слово, що означає «думати», «міркувати», «мислити». И – іже – буква, зміст якої можна виразити словами «якщо» і «коли». Також використовувалась у значенні сполучника «і». • Р – рци – це давньослов'янська буква, яку ми знаємо сьогодні як букву Р: «говори, прорікай, читай уголос». Як бачимо, «думки й мова» – два ключі до розшифрування поняття «мир». А враховуючи той факт, що стародавні слов'яни бачили послання в кожному слові, то й ми можемо скласти такі фрази: «Духовно мисліть і мовте», або «Думайте, коли говорите». Отже, мир починається в думках кожної людини. Пояснення слова «війна». • Організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо. • Стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимось. • Вікіпедія пояснює це слово більш поширено: • Війна– комплекс заходів, спрямований на захоплення чужих природних, енергетичних і людських ресурсів. • Війна – складне суспільно-політичне явище, пов'язане з розв'язанням суперечностей між державами, народами, національними й соціальними групами з переходом до вжитку засобів збройної боротьби, що відбувається у формі бойових дій між їхніми збройними силами. Хвилина вільних думок. Прослухавши тлумачення цих двох слів, як ви можете пояснити вислів «Хочеш миру – готуйся до війни»? (Відповіді студентів) Війна – це страшне зло на Землі. Одного слова достатньо, щоб вона почалася й забрала мільйони життів із собою. Багато залежить від влади, від її витримки, терпіння й мудрості. Багато залежить і від нас. Наприклад, ви провчилися 10 років в одному класі, ви навчилися спілкуватися й дружити один з одним, навчилися приймати однокласників такими, які вони є. Давайте й цього року ми будемо жити мирно, за законами добра й справедливості. Це буде наш невеличкий внесок у справу підтримання миру. Для чого людина народжується на світ? Для життя і щастя. А значить, для миру. Адже саме мирне існування дає можливість нам і жити, і бути щасливими. Нам не треба війни. Нам не треба війни, не треба – Ми за спокій і мир на Землі, Щоб не коршаки в чистому небі, А космічні пливли кораблі, Щоб щасливо зростали діти І не бачили жаху війни, Щоб зловісний воєнний вітер Був розвіяний вітром весни. Вітром правди і сили людської – Силу ту не здолати в віках – Нас даремно лякають війною, Міць народу – в народних руках! Нам не треба війни, не треба – Ми за спокій і мир на Землі, Щоб не коршаки в чистому небі, А космічні пливли кораблі. Ще в давні часи люди намагалися якось упорядкувати насилля. Спочатку це була помста, яка давала зрозуміти, що на всяку силу знайдеться більша сила. Потім вимагали дисципліни й поклоніння вождю. Пізніше з'явився етикет. Його порушення закінчувалося поєдинком. Лицарські турніри та дворянські дуелі вважалися чесною боротьбою. Убивство не було самоціллю. Бій припинявся, коли один із супротивників вибачався. Це була своєрідна етика боротьби. У ті часи воювали, звісно ж, і з зовнішнім ворогом.

Та тільки воїн із воїном! Древні воїни, крім фізичної сили, демонстрували ще й моральну перевагу. У сучасних же війнах велика кількість людей знищується без безпосереднього контакту з ними. Тому так звана «етика боротьби» втрачає свій колишній смисл. Упорядкування насилля відбувається ще й у рамках держави. Застосування сили в цьому випадку знаходиться в руках влади. Саме вона повинна дбати про безпеку громадян, а насилля застосовувати лише за певними законами. Незважаючи на стримувальні фактори й зусилля багатьох держав і їхніх керівників, хвиля насилля зростає. Що ж збільшує зростання цієї хвилі? (Відповіді студентів) Пропоную скласти своєрідну програму ненасилля. Що б ви запропонували? Орієнтовні відповіді: Вивчати культуру миру й навчатися цієї культури; Державам відмовитися від думки, що вони перевершують інших; Перейти до партнерства й діалогу з усіх життєво важливих питань; Заохочувати й підтримувати мирні ініціативи; Переглядати інтереси на користь усіх народів; Розумом і серцем прийняти практику миру, форми ненасильницької діяльності; Зібрати всю зброю й переплавити на мирні інструменти; Направити свої сили на вирішення проблем світової економіки та екології, здоров'я та життя людей; Прагнути до найвищої соціальної цінності – без'ядерного світу, бо це є необхідною умовою для вирішення всіх глобальних проблем сучасності. Підсумком усього вами сказаного можуть бути слова І.Канта: «Чини так, щоб ти завжди ставився до людства як до мети й ніколи не ставився до нього як до засобу». Постери Миру. Сьогодні ми почнемо робити постери Миру. Спочатку ви зробите ескізи, а вдома завершите. Фото ваших постерів ми викладемо на сайт школи й у соціальні мережі, щоб усі знали, що діти України прагнуть миру. (Студенти об'єднуються в групи й на ватманах малюють ескізи майбутніх постерів). Мир на всій землі – вічна мрія людства. Вона виникає в кожного нового покоління. Однак війни на планеті не вщухають майже ніколи. То в одному кінці землі, то в іншому спалахує страшне полум'я, і тоді знову гинуть люди, ллється кров, плачуть матері й діти. На жаль, людське бажання вирішувати соціальні, політичні, національні суперечки лише з позиції сили лежить в основі багатьох проблем світу. Війна – смертельно небезпечна хвороба, якою заражені всі покоління. Наприклад: Стародавній світ – троянська війна – після викрадення Єлени алейці розпочали війну з троянцями, щоб повернути дружину своєму царю. Середньовіччя – війни виникали на релігійній основі. Хрестові походи забрали життя сотень тисяч людей. Друга світова війна – Гітлер вважав арійську расу кращою за інші. Основний план Гітлера полягав у тому, щоб встановити панування над усім світом, перетворивши населення інших країн на рабів. Для світу це стало трагедією й призвело до смерті десятки мільйонів людей. Велике щастя, що ви не бачили страхіть війни, але саме на вас лежить велика відповідальність: зберегти мир! А тому найважливіше – виховати в собі терпимість та повагу до іншого. З маленького миру – в собі самому, у групі, родині, державі – починається й великий і благодатний мир на нашій планеті. Бесіда «Діалог із майбутнім» А тепер перенесімося на декілька років у майбутнє. Уявіть, що ви закінчили

школу й стали висококваліфікованими фахівцями, маєте свою сім'ю. Як ви поясните своїм дітям – школярам, чому збереження миру є основним завданням для всіх поколінь. (Відповіді студентів) Мир! Це слово звучить по-різному на всіх континентах Землі. Але скрізь воно означає прості й одвічні істини. Як ви думаєте, які? Орієнтовні відповіді: Мир – це життя, щастя, радість, чисте небо над головою. Мир – це впевненість у завтрашньому дні, у своєму майбутньому. Мир – це можливість спокійно вчитися, працювати, любити й поважати одне одного. Мир – це свято усіх людей, свято всіх дітей. Без миру немає дитинства, немає майбутнього. Мир на землі Мир на землі — це затишок і тиша, Це сміх дитячий і душі політ, Коли поет чарівні вірші пише Про незвичайний, дивовижний світ. Мир на землі — це росяні світанки, Краса і творчість, пісня у гаях. Мир на землі — це вечори і ранки Із радістю і щастям у серцях. Мир на землі — це дім, і мама, й тато, Й любові стільки — просто через край! Це та земля, де щастя є багато І в кожній хаті — хліба коровай. Це та земля, де сміх і пісня лине, А діти йдуть до школи знов і знов. Й ніколи у боях ніхто не гине, Бо там господар — щастя і любов. Ідея миру сягає корінням далекого минулого. Вона відображена й у легендах про золоте століття людства, і в роботах античних мислителів і гуманістів більш пізнього періоду, і в проповідях християнської церкви. Зараз сама ідея миру стає державною політикою. Тільки в мирній державі накопичуються її багатства, розвивається культура, зберігаються духовні цінності. Тільки в державі, де панує мир, спокій, злагода, зміцнюється економіка, зростає добробут людей, з молодого покоління формуються справжні громадяни країни. Адже саме молоде покоління являє собою майбутнє й може забезпечити подальший її розвиток. Дійсно, немає нічого важливішого, ніж мир на планеті, мир у сім'ї й у душі кожної людини. Ми з вами добре знаємо, що суспільство може досягти розвитку тільки тоді, коли буде складатися зі свідомих культурних особистостей. Культура забезпечує повноцінне життя людини й розвиток суспільства в цілому. Існує культура поведінки, культура почуттів, спілкування тощо. І, як не дивно, є культура війни й культура миру. Як ви вважаєте, що таке культура миру? А війни? У чому різниця між культурою миру й культурою війни? Культура миру й культура війни різняться такими ознаками: Культура війни в державі характерна нетерпимістю до інакомислячих і придушенням усякого опору. Прикладом може бути Гітлерівська Німеччина. Там влада керувала одноосібно й не визнавала інших думок. Населення страждало через грубе ставлення з боку влади, брехню в засобах масової інформації. Люди не почували себе захищеними у власній державі. Усі політичні партії, крім фашистської, заборонені. Преса та книги проходили через сувору цензуру. Були переписані шкільні підручники. Створені концтабори для противників Гітлера. А потім він пішов далі: розв'язав Другу світову війну. Культура миру в державі, навпаки, заперечує шлях насильства, враховує інтереси всіх, намагається, щоб усі сторони дійшли згоди. Для більшості людей планети Земля мир – це повсякденна реальність. На наших вулицях безпечно, ми ходимо до школи. Та чи всі живуть добре й щасливо? Для багатьох людей у сучасному світі

спокійне життя – це лише казкова мрія. І щоб хоч на короткий час втілити її в життя й припинити кровопролиття, був заснований День Миру. Це спроба донести до людства думку про важливість миру в усьому світі. – Чи знаєте ви, коли святкують День Миру? – Яка, на вашу думку, мета проведення такого дня? – А хто з вас знає офіційну назву цього Дня? («День глобального припинення вогню й відмови від насильства») За ініціативою Генеральної Асамблеї ООН цей день з 1982 року є Днем усесвітньої відмови від насильства й вогню. З тих пір свято, яке з 2002 року відзначається 21 вересня, залучило мільйони людей, охопивши багато країн і регіонів. Цього дня ООН закликає всі країни зупинити військові дії і хоча б на 24 години припинити проливати кров. Відмова від насильства і воєн – необхідна умова для подальшого розвитку людства. Тільки мирні переговори й вирішення наявних проблем шляхом діалогу та компромісних рішень можуть дати дійсно відчутні результати й користь для всього людства. У рамках святкування Міжнародного Дня Миру проходять заходи, мета яких – привернення уваги до проблеми миру й ефективних способів його досягнення. Невід’ємною процедурою початку свята служить символічний звук Дзвону миру. Цей дзвін був відлитий із монет, які зібрали діти з 60 країн світу. Японія подарувала його ООН 1954 року. На ньому напис: «Хай живе мир у всьому світі». Дзвін помістили в мальовниче місце в саду західного дворика, розташованого поряд із Секретаріатом ООН. Варто зазначити, що голос дзвону лунає всього двічі на рік. Перший раз його можна почути навесні, у день весняного рівнодення, вдруге – з нагоди святкування Міжнародного Дня Миру. У цей час у всіх куточках світу проводять заходи, спрямовані на привернення уваги до того, як багато в нашому світі агресії та зла, безглуздих смертей і ненависті. І нехай дитячі малюнки з яскравим усміхненим сонечком або дитячі хоріві пісні про мир і дружбу комусь і здадуться невинними іграми, але вони мають глибокий зміст і виражають заклик до тих, хто ще не відмовився від зброї, все ж таки це зробити. Щорічно 21 вересня День миру відзначають і в Україні. Таким чином наша держава підтримує рішення Генеральної Асамблеї ООН і підтверджує відданість країни ідеалам миру. І хоча сьогодні 1, а не 21 вересня, долучімося до майбутніх заходів цього дня. Хрестоматія Миру. Сьогодні ми з вами спробуємо скласти своєрідну хрестоматію Миру. Перед вами лежать фігурки голубів. Напишіть на них, за яких умов, на вашу думку, у світі назавжди запанує мир. І цих голубів ми помістимо в нашу хрестоматію. (Учні пишуть свої варіанти та вклеюють фігурки голубів у книгу). Погляньте на нашу книгу. Вона заповнена цінними думками. І тільки за умови, що ми час від часу будемо переглядати її сторінки, ми зможемо досягти панування миру. Чому для цієї справи ми використали саме фігурки голубів? (Вони є символом миру) Що ви знаєте про емблему миру? Голуба з оливковою гілкою в дзьобі стали використовувати в ролі символу після того, як Пабло Пікассо 1949 року намалював картину «Голуб миру». За Біблією, Ной випустив голуба, щоб дізнатися, чи зійшла вода з землі. Птах повернувся з оливковою гілочкою в дзьобі. Це був знак приходу миру й оновлення життя.

Ще одним символом миру є паперовий журавель. З'явився він завдяки маленькій дівчинці. 6 серпня 1945 року за наказом президента США Трумена було скинуто ядерну бомбу на японське місто Хіросіму. Цим Америка продемонструвала світові нову зброю. Та ніхто не подумав про наслідки її застосування. Неподалік Хіросіми жила дворічна дівчинка Сасаки Садако. Через 10 років вона захворіла на лейкемію. Це було наслідком ядерного вибуху. Щоб додати дівчинці сили для одужання, лікар сказав, що вона має зробити тисячу білих паперових журавлів і тоді хвороба відступить, бо цей птах священний і живе дуже довго. Сасаки повірила. І в її палаті почали з'являтися білі фігурки. Хвороба прогресувала, тому однокласники вирішили їй допомогти. Вони самі виготовляли журавликів і залучали до цього своїх друзів. Незабаром звістка про них розійшлася по всьому світу. У Японію звідусіль летіли білі журавлики. Усі хотіли допомогти дівчинці. Журавлина згряя давно переросла тисячу, але, на жаль, не змогла перемогти страшну хворобу. Сасаки Садако померла. Японські школярі та їх батьки в пам'ять про загиблих від ядерної зброї зібрали кошти й створили Парк Миру. Там встановили статую Садако, яка тримає журавлика в руках. Вона є символом неприйняття ядерної війни, протесту проти неї. Набирає обертів третє тисячоліття. Прогрес невблаганно рухається вперед. Техніка прийшла на службу людині. Здавалося б, життя має стати спокійнішим. Але ми все частіше чуємо слова: біженець, жертва насильства, теракт... У сьогоdnішньому суспільстві відбувається активний ріст екстремізму, агресивності, розширення зон конфліктів. Народившись, кожна людина має право жити в мирі. Наша країна завжди цього прагнула. Та час від часу чорні хмари зла й ненависті нависали над нею. І тоді всі піднімалися на захист Батьківщини. Не оминають нашої пам'яті величні походи князів за часів Київської Русі, набіги на татар козаків під супроводом гетьманів, бунти під проводом Олекси Довбуша та Максима Залізняка, захист загальнонаціональних прав під час Першої та Другої світових воєн. Люди боролися тому, що відчували себе частиною одного цілого, розуміли, що за них самих ніхто не побудує їхнього майбутнього. Мирне небо над головою... Раніше, у часи мого дитинства, ця фраза була обов'язковою в привітаннях, разом із побажаннями щастя та здоров'я. Я тоді не до кінця розуміла цей вислів. Мирне небо здавалося настільки звичним, що його побажання були наче побажання повітря. І ось... Сьогодні над Україною закружляли темні хмари лихоліття. Чорні сили хочуть розірвати на частини нашу державу, забрати в нас мирне щасливе життя. Наша держава не готувалася до війни. Ми – мирні люди. Але десятки тисяч людей за покликом серця взяли зброю в руки й стали на захист рідної землі. Волелюбні нащадки козацького роду з чистими душами та добрим серцем стійко витримали зло та ненависть ворога й не озлобились, а там, у воєнних таборах, з радістю читають листи подяки українських школярів. Ще недавно ми з вами не знали дуже багатьох слів, пов'язаних із війною, тепер же майже кожна родину так чи інакше опалило полум'я військових дій. Ще недавно ми не особливо звертали увагу на слова «Слава Україні – Героям слава», а тепер ці слова набули нового змісту.

Наразі вже точно зрозуміло, кому ці слова адресовані, і ні в кого немає сумніву, що ці герої – хлопці, що зі зброєю в руках захищають крихкий східний кордон України, лікарі, які в мирний час повертають поранених в ООС із того світу, волонтери, на плечах яких тримається наша армія. Трагічні події в Україні, починаючи з 2014 року, тривожать і не залишають байдужими жодного громадянина країни. Кожному з нас необхідно усвідомити, за що боролися учасники Євромайдану й заради чого по жертвувала своїм життям «Небесна сотня». Ми пам'ятаємо наших героїв, які боролися проти несправедливості, стояли насмерть за мир у нашій державі. Низький їм уклін. Ми серцем і душею з тими, хто й у ці дні боронить нашу свободу на сході України, пам'ятаємо тих, хто віддав своє життя задля нашого щасливого майбутнього. Пам'яті загиблих у всіх війнах і міжнаціональних конфліктах, тих, хто страждає від несправедливості й авторитарності, дітям і дорослим присвячено Молитву Миру. На фоні музики хлопці та дівчата із запаленими свічками читають Молитву. Усі слухають стоячи. Веди лише від Смерті до Життя, Від Брехні до Правди. Веди лише від Розпачу до Надії, Від Страху до Безпеки, Веди лише від Ненависті до Любові, Від Війни до Миру. Нехай Мир заповнить наші серця, Наш світ, наш Всесвіт! І пам'ятаючи про загиблих і нещасних, ми маємо вчитися жити в мирі. А це не так легко. Нелегко визнати, що правий хтось інший, а не ти, складно знайти в незрозумілій тобі людині хороші риси. Складно, але необхідно. Заради майбутнього нашого світу. Робота в групах. Об'єднайтеся в три групи. Кожна група повинна довести доцільність трьох принципів, дотримання яких дозволить світові жити мирно. I група. Принцип відмови від насилля (агресії) як способу спілкування й переконування. II група. Принцип непримушування: бути вимогливим до себе, а не до інших. III група. Принцип прийняття: людина має право бути несхожою на інших. Підсумки уроку. Повернімося до висловів, які ви дописували на початку уроку. Пропоную переглянути їх і за необхідності дописати. Зачитаємо ваші варіанти й послухаємо авторські. Якщо бажаєш, щоб світ змінився, стань... цією зміною. (Махатма Ганді) Не йдіть війною проти закону, прийміть закони проти...війни. (Єврейське прислів'я). Визнання проблеми – половина успіху в її... розв'язанні. (Зигмунд Фрейд) Війна в однаковій мірі обкладає даниною чоловіків і жінок, але з одних вона стягає кров, а з інших ... сльози. (В.Теккерей) Війна буде повторюватися до тих пір, поки питання про неї буде вирішуватися не тими, хто... помирає. (Анрі Барбюс) Погодьтеся, деякі авторські продовження були зовсім несподіваними для вас, але не менш слухними. Трапляється, що з зовсім, здавалося б, безвиході є нестандартний вихід, необхідно лише його розгледіти. І коли ми цього навчимося, буде легше досягати миру. Рефлексія. «Незакінчені речення». – Сьогодні я дізнався (дізналася)... – Я б хотів (хотіла)... – Мені варто подумати... Ви молоді жителі нашої планети. І від вас залежить майбутнє. Нехай усі ми навчимося розуміти й поважати одне одного, нехай почнеться на Землі нова історія – історія Людства, яке не знає війни. Ми прагнемо миру! Очікування «Святковий салют». Перед кожним із вас є стікер у вигляді зірочок. Якщо

вам сподобалася година спілкування, ваші очікування здійснилися, якщо вас схвилювала обговорена проблема, то прикріпіть їх до дошки, і ми побачимо святковий салют на честь дружби, взаєморозуміння й миру. Закінчити сьогоднішній урок я хочу такими словами: Я голосую за мир, за щастя у кожному домі, Я голосую за мир, за мир на землі колисковій. Я голосую за мир, хай буде завжди він і всюди, Я голосую за мир, хай будуть щасливими люди. Хай діти здорові ростуть у мирній щасливій країні, Хай буде в них світле життя, бо мир треба кожній дитині. Я голосую за мир, за мир на моїй Батьківщині. Я голосую за мир на рідній моїй Україні. Хай в світі не буде незгод, ні бід, ні печалі, ні смутку, Хай мир людям буде завжди, до миру єднаймося, люди! Єднаймося до миру усі, учімося любити й прощати, Хай кожен наш прожитий день буде схожий на маленьке свято. Я голосую за мир, хай буде завжди він і всюди, Бо як буде мир на землі, то будуть щасливими люди.

Література

2. Кращі виховні заходи./Упоряд. В.О.Гноїнська. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011.–319с.
3. Ворожейкіна О.М. Мій клас – випускний!// О.М.Ворожейкіна. – Х.,2008. – 202с.
4. Години спілкування. 9-11 класи./Укладач В.М.Андрєєва. – Х.: «Основа», 2014.–128с.
5. Година спілкування. 11 клас./Упоряд. М.О.Володарська. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011.– 192с.
6. Місюра Т.М. Виховний захід “Урок миру” [Електронний ресурс] / Місюра Тетяна Миколаївна // ІНФОурок: [сайт]. – Режим доступу: <http://infourok.ru/vihovniy-zahid-urok-miru-527222.html/>.
7. Шпак М. Відео «Україна-мати» [Електронний ресурс] / Шпак М.// Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=wA09qgGUw9k>

Самоаналіз виховного заходу

1. Загальні відомості про виховний захід:

– Тема відповідає реаліям сьогодення, мета відповідає поставленим завданням та індивідуальним і віковим особливостям здобувачів.

2. Особливості підготовки до проведення виховного заходу, організаційні труднощі.

3. Особливості проведення виховного заходу:

– Весь захід пройшов на високому рівні;
– контакт із здобувачами добре встановлювався;
– сприймання здобувачами було добре, налагодження взаємозв'язку-простим;

– емоційний клімат під час проведення виховного заходу був позитивний;

– здобувачі включалися у процес обговорення проблеми;
– було використано різні методів впливу на здобувачів, індивідуальний та диференційований підхід до них.

4. Загальні висновки:

- поставленої мети досягнуто;
- загальне враження про захід- позитивне.

Звіт виробничої асистентської та науково-дослідної практики
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти 1 курсу
факультету гуманітарної та економічної освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
денної форми навчання
(Залозної Альони Сергіївни)

Асистентська практика стала для мене джерелом нових знань, досвіду та позитивних змін.

Для мене стало відкриттям, що це не тільки дуже відповідально, а й дуже цікаво

Моя самостійність проявилася у ознайомленні із документацією, складання кураторського плану роботи, проведення лекційних та практичних занять.

Об'єм проведеної роботи – виконала всі завдання.

Труднощі, які виникли в роботі у проведенні занять, з викладачами, академічною групою – пов'язані з недостатком знань з певної тематики.

Знання, вміння та навички, придбані за період практики – знання з оформлення документації, складання лекційних та практичних занять тощо.

Задачі з самоосвіти- підтягнути знання з фахових предметів, розвивати кругозір.

Загальні висновки, рекомендації та пропозиції : практика підготовлена та проведена на високому рівні, що є дуже важливим для подальшої підготовки, як професіонала.

«04» червня 2021 р.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТУДЕНТСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ.

Програма психолого-педагогічного вивчення студентської академічної групи

1. Загальні відомості про групу. 4 Курс, педагогічний факультет, спеціальність ДОПП. Кількість здобувачів-8 їх статева приналежність- жіноча стать, національність-українці, вік-20-21 рік. Успішність на середньому рівні, відвідування – майже без пропусків.

2. Структура студентської групи. Ступінь організованості групи: організована. Особливості міжособистісних взаємин між здобувачами: товариські взаємини. Наявна узгоджена взаємодія і взаємодопомога членів групи, їх прагнення до співробітництва, взаємовиручки.

Визначення статусу в групі її членів – до категорії лідерів належить- Смольник Влада, «ізолюваних»-немає, інші займають проміжну позицію між цими полярними ланками.

Стисла характеристика активу та його діяльності.

Актив групи: Холецька Марія, Маяцька Аліса

Актив у великій мірі долучається до організаторської діяльності.

3. Спрямованість групи. Інтереси, якими керуються члени групи- танці, малювання, спів тощо. Наявна спільна мета. Високий рівень активності студентів.

Група добре взаємодіє з іншими групами на курсі, факультеті.

4. Характеристика навчальної діяльності студентської групи. Рівень загального інтелектуального розвитку здобувачів високий, вони мають високу здатність до засвоєння навчальних програм дисциплін, які вивчаються в університеті. Характеристика успішності групи – середній бал 4, відмінники-1.

5. Підготовленість групи за видами діяльності.

У групи високий інтерес до мистецтва, літератури, спорту, туризму, художньої самодіяльності тощо. Форми вияву таких інтересів- разом приймають участь у різноманітних заходах.

6. Психологічна єдність як критерій соціальної зрілості студентської групи

Інтелектуальна єдність групи. Одногрупники дуже добре розуміють один одного. У групі наявна загальна думка, яка стосується потенційних можливостей і недоліків кожного та групи в цілому.

Емоційна єдність групи. Загальний настрій, що домінує в групі- позитивний. Психологічна атмосфера в групі-здорова. Високий ступінь емпатійності, співчуття один до одного. Високий рівень дружелюбності, взаємної толерантності до недоліків інших. Готовність допомагати іншим, підтримувати їх у потрібні моменти присутня.

Вольова єдність групи. Присутня здатність групи спільно переборювати труднощі для досягнення загальної мети. Спроможність мобілізувати сили у важкі моменти. Наявне у здобувачів уміння працювати над поставленим

завданням і доводити розпочату справу до кінця. Ступінь самостійності групи у постановці та досягненні цілей висока.

7. Рівень розвитку групи. Рівень розвитку досліджуваної студентської академічної групи: колектив. Всі показники проявлені на високому рівні: інтегрованість групи, її згуртованість, взаєморозуміння тощо.

8. Педагогічне керівництво студентською групою. Необхідність у керівництві з боку деканату, куратора групою є невелика. З боку куратора присутній індивідуальний підхід до кожного члена групи.

9. Загальні психолого-педагогічні висновки. Студенська група має гарні взаємостосунки між собою, розвинута до рівня «колектив».

Анкета «Я і моя група»

1. Група. Стать (чол., жін.). Вік. Сімейне становище, наявність дітей.
2. Чи отримуєте стипендію?
3. Як Ви вважаєте, що таке колектив?
4. Як Ви вважаєте, чи є колектив у вашій групі?
5. Як Ви вважаєте, що таке друг і що таке товариш?
6. Кого Ви вважаєте в групі своїм другом?
7. З ким би Ви хотіли проживати в одній кімнаті, готуватись до занять, відпочивати?
8. Які риси характеру Ви найбільш цінуєте в інших?
9. Хто Вам найбільш подобається в групі і за що?
10. Хто Вам не подобається в групі і чому?
11. Чи є у Вашій групі неформальні лідери?
12. Чи є в групі ізольовані студенти? Причини їхньої пасивності.
13. Чи є у групі мікро групи? Якою є їхня спрямованість? На якій основі вони склалися?
14. Як Ви вважаєте Ви цікава людина для товаришів?
15. Як Ви вважаєте Вас поважають у групі?
16. Якою є Ваша активність під час занять?
17. На скільки Ви залучені до справ групи?
18. Чи подобається Вам ваша група?
19. Який би Ви запропонували девіз вашої групи?

Рецензія
керівника виробничої асистентської та науково-дослідної практики про
лекційне, практичне, семінарське заняття

здобувача Залозної Альони Сергіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

з дисципліни Практична психологія
(назва дисципліни)

на тему «Я – концепція»,
проведеного в групі 4ДОПП «21» 05 2021 р.

1. Наявний план-конспект семінарського (практичного) заняття.
2. Визначені мета, завдання заняття, достатня вмотивованість діяльності здобувачів.
3. Зміст заняття відповідає програмі навчального курсу.
4. Форма проведення заняття.: практичне заняття
5. Форми оцінки знань, умінь та навичок здобувачів під час проведення заняття: тестування, усні питання.
6. Використані прийоми активізації пізнавально-пошукової діяльності здобувачів.
7. Заняття спрямоване на самостійну роботу здобувачів.
8. Стиль педагогічної взаємодії зі здобувачами-демократичний.
9. Оцінка ефективності проведеного заняття-проведено на високому рівні.
10. Побажання та зауваження- використання наочності.

Керівник виробничої асистентської та науково-дослідної практики _____
(підпис)

Дата _____

**ВІДОМІСТЬ-ХАРАКТЕРИСТИКА (з практичної підготовки)
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки (Педагогіка вищої школи)
денної (заочної) форми навчання**
(визнання)

Залозної Альони Сергіївни

привітас, магістранта

факультету гуманітарної та економічної освіти, який(а) проходив(ла) виробничу асистентську та науково-дослідну практику на базі ДВНЗ «ДДПУ» з «26» 04 2021 р. по «04» 06 2021 р.

Під час проходження практики була виконана наступна робота:

1. Підготовлено лекції: «Я – концепція», «Психологічна готовність дошкільника до навчання в школі»
 3. Підготовлено практичні заняття: «Я – концепція», «Розвиток та корекція емоційної сфери дошкільників»
 4. Підготовлено кураторські години: «Прагнемо миру!»
 5. **Результати науково-дослідної роботи:** підготовлено доповідь на науково-практичну конференцію ДВНЗ «ДДПУ» «Гуманная взаємодія суб'єктів педагогічного процесу в НУШ». 6.
- Загальна характеристика діяльності магістра-практиканта:**
старання, всі завдання виконані на високому рівні.

1. Методист з психології 208

оцінка

2. Методист зі спеціальності 408

оцінка

Загальна оцінка за практику 408

оцінка

Декан факультету
М.П.

 / Шайда Н.П.
привітас, оцінка

 / Саягіна С.А.
привітас, оцінка

 / Саягіна С.А.
привітас, оцінка

 / Саягіна С.А.
привітас, оцінка